

Αγγέλων όμνοι αντιλαλούνε
κι' από βοσκούς δοξαστικά
κάποιες φτωχές ψυχές τ' ακούνε
και προκορνάνε μυστικά.

Γ. Βερίτης

Η Ιστορική και Λαογραφική
Εταιρεία Ζαγορίου,
Το Κέντρο Ερευνών
Ζαγορίου και ο Πολιτιστικός
Σύνδεσμος Ζαγορισίων
σας εύχονται
Χαρούμενα Χριστούγεννα
και ευτυχισμένους
ο καινούριους χρόνους
1995

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

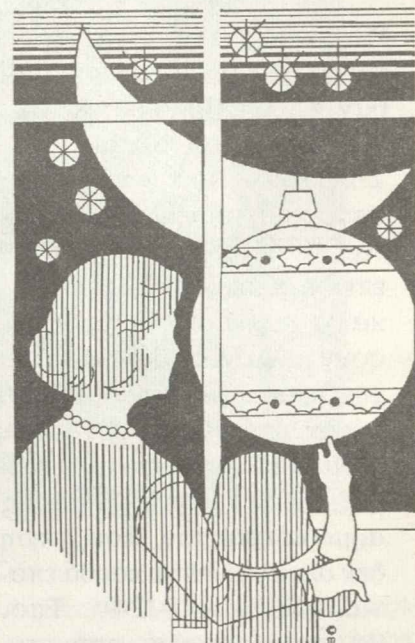
Αναδημοσίευση από άρθρο
του Αχιλλέα Βάντζιου, που
γράφτηκε πριν 40 χρόνια, στα
«Ζαγορισιακά Νέα» του Δε-
κεμβρίου 1954.

Χριστούγεννα! Η πρώτη, η
αγιωτάτη και παγχριστιανική
Ημέρα, καθ' ην εγενήθη ο
Λυτρωτής του κόσμου.

Χριστούγεννα! Η σεβασμία
του Χριστού Εκκλησία, συνο-
δύουσα το των Αγγέλων και
των ποιμένων θεοφόρον κή-
ρυγμα «Δόξα εν Υψίστοις Θε-
ώ» ψάλλει δια των υδμήολπων
της χριστιανοσύνης αιδών
τον ουρανοβάμονα αγγελικόν
ύμνον προς το απανταχού εκ
μυριάδων και μυριάδων, όπου
ο Χριστός λατρεύεται, χριστε-
πάννυμον πλήρωμα, «Χριστός
γεννάζεται δοξάσατε».

Και αυθόρμητοι κατά την
ημέραν ταύτην εγγεννώνται
σκέψεις. Οι υπό της τύχης
ευνοηθέντες συμπατριώται
μας, κάτοικοι των Μεγαλοπό-
λεων εορτάζουν με ηλιόλουστα
Χριστουγεννιάτικα ξενικά
δένδρα, κατάστικτα δια ανθέ-
ων και παιγνίων και τεχνιτών
χιόνων, εν μέσω πλούτου και
χληδής και πορφύρας και βύσ-
σου, πλέοντες εις ωκεανόν υλ-
κής ευμαρείας. Αλλ' εκεί επά-
νω τα πράγματα είναι διαφορε-
τικώτερα. Ως επί το πλείστον
εκεί περιβάλλει την οικογένει-
αν η πενία και η στέρησις. Αλλά
το παν είναι αξιολογώτερον,
διότι εν τω μέσω του συνόλου
των οικογενειών προτανύει η
ευσέβεια, η ανωτερότης του χα-
ρακτήρος, ο αγνότερος πα-
τριωτισμός, τα ανώτερα συ-
ναισθήματα. Την εν Υψίστοις
δόξαν Θεού», εορτάζουν οι κά-

τοικοι εκεί ως μία οικογένεια
«εν πενιχοίς και ολίγοις ανα-
παυόμενοι» συναισθανόμενοι
ότι, ει και εν πενία και στερήσε-
σι, υπό χειμώνος όμως, όχι με
τεχνητήν χιόνα, αλλ' υπό το
χιονοσκεπές φυσικόν πανόρα-
μα, έχει κατά το πλείστον τον
θρόνον αυτής εστημένον η μα-

γική εκείνη Βασίλισσα η οποία
λέγεται αρμονία και αγάπη,
επευλογούσα τον άρτον τον
παρασκευασθέντα υπό της οι-
κοδεσποίνης τον συμπεπλεγ-
μένον Σταυρόν, τον οποίον οι
Βυζαντινοίωνόμαζον Colen-
tina. Τις θα αρνηθή ότι η ύπαι-
θρος εκεί όντως μεταφέρει τον
χριστιανόν εις το Σπήλαιον
της Βηθλεέμ και υπό το φως
του άστρου των Μάγων και με
την βοαχνήν φωνήν του πενή-
χου, αλλά σεμνοπροεπούς του
χωρίου Ιερώς χαιρετίζει τον
επιφανέντα Χριστόν; Τις θα
αρνηθή ότι εκεί, μ' όλας τας
στερησεις εορτάζεται πραγμα-
τικά η μεγάλη της Χριστιανο-
σύνης Ημέρα;

ΖΑΓΟΡΙ - ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Στις 30-11-94 συνεδρίασε το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ιωαννίνων για να διαμορφώσει ολοκληρωμένη πρόταση για τα Συμβούλια Περιοχών, τα οποία θα αντικαταστήσουν τους Αναπτυξιακούς Συνδέσμους. Ειδικότερα οι 21 Αναπ. Σύνδεσμοι θα αντικατασταθούν με 16 περίπου Συμβούλια

Περιοχών. Στη συνεδρίαση του Νομ. Συμβουλίου προσηύχθησαν πολλοί Πρόεδροι Κοινοτήτων και νέοι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι. Για τον νέο θεσμό υπάρχει άγνοια και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εκδηλώθηκε επειδή οι περιοχές, όπως τελικά θα χωριστούν, θα αποτελέσουν μελλοντικά την βάση για την δημιουργία Δήμων. Ενδιαφέρον υπήρχε επίσης για την έδρα κάθε Συμβουλίου περιοχής, αλλά και γενικά για τις αρμοδιότητές του. Η συζήτηση δεν ολοκληρώθηκε και θα επαναληφθεί στις 7-12-94. Έτσι θα περιοριστούμε στην παρουσίαση των προτάσεων του Υπουργείου Εσωτερικών και των υπηρεσιών της Νομαρχίας Ιωαννίνων, δηλαδή στα δυο Συμβούλια Περιοχής που καλύπτουν το Ζαγόρι.

A.— Στην 7η Γεωγραφική Ενότητα του Νόμου 1416/84, το Υπουργείο προτείνει σαν ενότητα χωριών με Σ.Π. τα παρακάτω 27 χωριά με έδρα το Τσεπέλοβο, ενώ η Νομαρχία προτείνει τα 27 χωριά συν την κοινότητα Λεπτοκαρυάς και έδρα τους Κήπους. Στην πρόταση της Νομαρχίας ο πληθυσμός εμφανίζεται με 2989 άτομα, σύμφωνα με την απογραφή του 1991. Ο αριθμός του Συμβουλίου Περιοχής, δηλαδή 50 ή 70 Σ.Π., αντίστοιχα

με τις παραπάνω προτάσεις, θα δοθεί στην τελική απόφαση, ανάλογα με τα Σ.Π. ολοκλήρου του Νομού Ιωαννίνων. Η 7η Γεωγραφική Ενότητα περιλαμβάνει τα παρακάτω 27 χωριά: Άγιος Μηνάς, Αρίστη, Μεσοβούνι, Πάπιγκο, Βρυσοχώρι, Ηλιοχώρι, Λαΐστα, Σκαμνένι, Τσεπέλοβο, Άνω Πεδινά, Βίτσα, Ελαφότοπος, Κάτω Πεδινά, Μονοδέντρι, Ασπράγγελοι, Δικόρυφο, Διπόταμος, Ελάτη, Καλυντά, Μανασσή, Βραδέτο, Καπέσοβο, Νεγάδες και Φραγκάδες.

B.— Στην 8η Γεωγραφική Ενότητα του Νόμου 1416/84, το Υπουργείο προτείνει σαν ενότητα χωριών με Σ.Π. από τα παρακάτω 15 χωριά της Γεωγ. Ενότητας τα 12, δηλαδή αφαιρεί τις κοινότητες Ιτέας, Δεματίου και Πέτρας και ορίζει έδρα το Γρεβενίτι, ενώ η Νομαρχία προτείνει από τα παρακάτω 15 χωριά της Γ.Ε. τα 14, αφού στέλνει την Λεπτοκαρυά στην 7η Γ.Ε. και ορίζει έδρα τις Μηλιωτάδες Δεματίου ή το Γρεβενίτι. Στην πρόταση της Νομαρχίας ο πληθυσμός εμφανίζεται με 2578 άτομα, σύμφωνα με την απογραφή του 1991. Ο αριθμός του Συμβουλίου Περιοχής, δηλαδή 60 ή 80 Σ.Π., αντίστοιχα με τις παραπάνω προτάσεις, θα δοθεί στην τελική απόφαση, ανάλογα με τα Σ.Π. ολοκλήρου του Νομού Ιωαννίνων. Η 8η Γεωγραφική Ενότητα περιλαμβάνει τα παρακάτω 15 χωριά: Ανθρακίτης, Καβαλλάρι, Καρνές, Δεμάτι, Ιτέα, Πέτρα, Βαβούσα, Γρεβενίτι, Δόλιανη, Ελατοχώρι, Καστανώνας, Μακρίνο, Τρίστενο, Φλαμπουράρι και Λεπτοκαρυά.

Τελειώνοντας, ως εκφράσουμε την ευχή ο νέος θεσμός, επιτέλους, να σημάνει την αναγέννηση του Ζαγοριού και να αποτελέσει την βάση για ένα δυνατό και προοδευτικό ξεκίλημα.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

I. ΓΕΝΙΚΑ

Κάθε διοικητική διαίρεση μιας περιοχής στοχεύει ανάμεσα στα άλλα:

- α. στον καλύτερο συντονισμό των δραστηριοτήτων μιας περιοχής,
- β. στη βελτίωση της απόδοσης της οικονομικής επένδυσης που γίνεται στην περιοχή αυτή
- γ. στον καλύτερο καταμερισμό πόρων και υπηρεσιών και
- δ. στην ενεργοποίηση-κινητοποίηση του δυναμικού μιας περιοχής για την αποτελεσματικότερη ανάπτυξη της περιοχής αυτής.

Πολλές φορές η διοικητική διαίρεση μιας περιοχής δημιουργεί περισσότερα προβλήματα από όσα προσπαθεί να αντιμετωπίσει. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, με όσο το δυνατόν λιγότερα προβλήματα, απαιτείται να ληφθούν υπόψη μερικές σημαντικές προϋποθέσεις:

1. Η εγγύτητα στο χώρο δύο περιοχών δεν υποδηλώνει αυτονόητα και εγγύτητα νοοτροπίας, κοινωνική ομοιογένεια, αλληλοκατανόηση ή αλληλοβοήθεια, αντίθετα είναι πιθανή η ύπαρξη αντιπαλότητας ανάμεσα σε γειτονικές περιοχές.
2. Προσοχή στις ιστορικές συνθήκες διαμόρφωσης μιας περιοχής
3. Προσοχή στην κοινωνική δομή και την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα κάθε περιοχής όπως αυτή έχει διαμορφωθεί ιστορικά μέχρι τις μέρες μας
4. Η διατήρηση της ονομασίας των οικισμών και η μη εξαφάνισή τους μετά τη διαίρεση, πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα ως αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας της περιοχής
5. Η χάραξη των διοικητικών ορίων θα πρέπει να ακολουθεί τις δημιουργημένες από την ανθρώπινη παρουσία καταστάσεις.

II. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Το Ζαγόρι είναι ένα σύνολο μικρών ορεινών οικισμών στη Β. Πίνδο η οποίοι αποτελούν από τη δημιουργία τους μια γεωγραφική (συγκραγμένα γεωφυσικά όρια), ιστορική και πολιτισμική ενότητα.

Η σημερινή κατάσταση του δομημένου περιβάλλοντος και οι κοινωνικές συνθήκες της περιοχής αποτελούν αδιάφευκτους μάρτυρες αυτής της συνέχειας και ιδιαιτερότητας.

Η ύπαρξη δύο επίσημων Εθνικών Δρυμών, Βίκου Αώου στο κεντροδυτικό τμήμα του και Βάλλια Κάλντα στα Βορειοανατολικά σύνορα τα διαμορφώνει στις μέρες μας ένα ενιαίο πλαίσιο οικονομικής ανάπτυξης που στηρίζεται σε δραστηριότητες και υπηρεσίες τουρι-

στικού και όχι μόνο χαρακτήρα, που από τους Δρυμους.

Με βάση τα παραπάνω και απαιτήσεις της προηγούμενης διαίρεσης σε γεωγραφικές ενότητες, χαν ιδρυθεί και λειτουργούν χωρικά ιδιαίτερα προβλήματα δύο αναπτυξιακοί σύνδεσμοι στην περιοχή. Ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Κεντρικού και Δυτικού Ζαγοριού και ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Ανατολικού Ζαγοριού. Η ύπαρξή τους σε κατάσταση φαιδρότητας να εκφράζει χωρικά προβλήματα τους κατοίκους του κεντροδυτικού και ανατολικού Ζαγοριού αντίστοιχα.

III. ΠΡΟΤΑΣΗ

Μια πρόταση θα ήταν να εξεταστεί η δυνατότητα διαμόρφωσης μιας ενιαίας γεωγραφικής ενότητας η οποία θα περιλάμβανε όλες τις κοινότητες οι οποίες ιστορικά ανήκουν στο Ζαγόρι και ανά κά επιθυμούν να εκφραστούν ως ένα Συμβούλιο Περιοχής. Για καλύτερο συντονισμό και διευκόλυνση θα μπορούσε να συνδυαστεί αυτό την ανακήρυξη της περιοχής «Ζαγορίας» με εκλεγμένο έταρχο και το πρότυπο που ισχύει στα νησιά, υποστηρίξει αυτής της πρότασης, μπορούσε να στηριχθεί κύρια ιστορικούς αλλά και οικονομικούς λόγους (ενιαία προοπτική οικονομικής ανάπτυξης).

Μια άλλη πρόταση θα ήταν η πρόταση να μείνει ως έχει σήμερα όπου οι δύο αναπτυξιακοί σύνδεσμοι να μετεξελιχθούν σε συμβούλια περιοχής.

Το θέμα της κοινότητας - έδρας του συμβουλίου περιοχής θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα μια και αποτελεί τις περισσότερες φορές πηγή έριδων και ανταγωνισμών που απειλούν την συνένωση και εννοείται ασποχιστικές τάσεις μεταξύ των κοινοτήτων.

Σαν εναλλακτική πρόταση θα μπορούσε να υιοθετηθεί το σχήμα της προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τριμελής προεδρία σε εξάμηνο).

IV. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα παραπάνω μπορούν να ισχύουν και για άλλες ιστορικές ενότητες κοινοτήτων του νομού Ιωαννίνων (Γραμμενοχώρια, Κατανοχώρα κ.λ.π.). Είναι προτιμότερο όνομα Κατανοχώρα από το 3η Γεωγραφική Ενότητα.

Ειδικά για το Νομό Ιωαννίνων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και από την ιστορία και η γεωμορφολογία για δηλ. το ορεινό του έδαφος επέβαλλε λίγο ως πολύ τη δημιουργία μικρών ορεινών οικισμών.

Ιωάννινα 20-11-94
Γιώργος Κ. Γέπης
Πρόεδρος του Κ.Ε.Ζ.

ΙΣΤΟΡΗΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

1. Τρούλι και τόξα κεντρικού κλίτους
2. Τρούλι δεξιού κλίτους
3. Δυτικός τοίχος
4. Νότιος τοίχος

Κάθε κτίος έχει τέσσερες τρούλους και έχουν καθαριστεί οι τρεις του κεντρικού, και οι τρεις του δεξιού κλίτους.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΡΟΥΛΟΣ

Στο φουρνικό κυριαρχεί η μορφή του Παντοκράτορος Ιησού Χριστού, που φορεί φωτοστέφανο, χιτώνα και μιάτια φρασμένα από φύλλα χρυσού. Περιτριγυρίζεται από μικρούς Αγγέλους που πετούν. Κάτω από αυτούς Αγγέλοι που δορυφορούν, ίσως οι αρχαγγέλων των εννέα αγγελικών ταγμάτων και μεταξύ αυτών η Υπεραγία Θεοτόκος και ο επίγειος άγγελος άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος.

Κάτω από το χορό αυτό είναι χορός Προφητών, και ο κεντρικός τρούλος καταλήγει σε «μεγάλο τύμπανο» στο οποίο ιστορούνται οι εφτά οικουμενικές Σύνοδοι (η ιστόρηση των Οικουμενικών Συνόδων στο σημείο αυτό, είναι πολύ σπάνια, είναι σαν μια επιβεβαίωση ότι η πίστη στην Ορθοδοξία δε στηρίζεται μόνο στη Αγία Γραφή αλλά σύγχρονα και στην Ιερά Παράδοση. Στα τρίγωνα στη βάση του τρούλου είναι αγγειογραφημένες οι μορφές των τεσσάρων Ευαγγελιστών.

Δεύτερος Τρούλος

Ο αγγειογράφος μεταφέρει τη Δόξα του Κυρίου στο δεύτερο τρούλο (τον προηγούμενο από τον κεντρικό).

Στο «φουρνικό» τούτο, ο ενυψιστός Κύριος ολόσωμα με τα τέσσερα σύμβολα των Ευαγγελιστών (Αγέλος, βόδι, αετός, λιοντάρι). Περιτριγυρίζεται από τα 9 τμήματα των Αγγέλων, που τον υμνούν στον ουρανό.

Η δοξολογία συνεχίζεται και από τους εκλεκτούς όλων των αιώνων στη γη και τη ζωτική και άψυχη κτίση.

Το θέμα είναι παρμένο από το όραμα του προφήτη Ησαΐα, που εκφράζεται με τον ψαλμό: «Υμνεύετε τον Κύριον βασιλείς της γης και πάντες λαοί, άρχο-

ντες και πάντες κριταί γης, ντανίσκοι και παρθένοι, πρεσβύτεροι μετά νεωτέρων... τα θηρία και πάντα τα κτήνη... έχοντας και τις αντίστοιχες παραστάσεις, ενώ από τα 4 τρίγωνα του τρούλου συνεχίζεται ο ύμνος στη δόξα του Κυρίου από τους 4 μεγάλους υμνογράφους Άγιο Ιωάννη Δαμασκηνό, Κοσμά υμνωδό, Ιωσήφ και Θεοφάνη Γραπτά, και καταλήγει στο τέλος των τόξων με την παράσταση, όπως και σε όλα τα

και μη καιομένη, ως «κιβωτός της Διαθήκης»... Ακόμα ιστορείται η Νομοθεσία του Σινά και ο όφης ο υψωθείς εν ερήμω», και παραστάσεις από δύο τρία γεγονότα της ζωής του Ιωακείμ και Άννας, όπως μη αποδοχή των δώρων τους, από τον Αρχιερέα λόγω ατεκνίας, αλλά και το δείπνον ευφροσύνης, όταν η Παναγία γεννάται. Στο τόξο που χωρίζει αυτήν την εσοχή από το δεύτερο τρούλο υπάρχει η κλίμακα του Ιακώβ,

αναπεσόντος).

Στο δυτικό τοίχο ακολούθεται η Βυζαντινή σειρά στην Αγιολογία, Αρχάγγελοι, Πέτρος, Παύλος μερικοί μάρτυρες και Όσιοι.

Σημείωση: Η ένθρονη Παναγία είναι καθαρά Βυζαντινή και αγγειογραφημένη από τον «πρωτομάστορα, καθώς και οι χοροί των Αγίων και αγγέλων όπως και όλα τα «φουρνικά».

Στο «φουρνικό» του πρώτου τρούλου, είναι αγγειογραφη-

Ο κεντρικός τρούλος μετά το καθαίρισμα

τελειώματα των τόξων των μαθητών του Κυρίου των «εκ των εβδομήκοντα».

Η τρίτη εποχή του κεντρικού κλίτους είναι αφιερωμένη στην Κυρία Θεοτόκο «Δόξα της Θεοτόκου» η οποία Ζωγράφεται ένθρονη με τον Κύριο στην αγκαλιά της, ενώ ιστορείται ο ύμνος «Επί Σοι χάρε Κεχαριτωμένη πάσα η κτίσις, αγέλων το σύστημα και ανθρώπων το γένος ηγιασμένε ναέ», έπονται θαυμάσιες αντίστοιχες παραστάσεις αγγέλων και αγίων γυναικών και ανδρών.

Στα δύο πλάγια της εσοχής υπάρχουν ιστορημένες όλες οι προεικονίσεις της Παναγίας στην Παλαιά Διαθήκη ως ράβδος του Ααρών «η βλαστήσασα, ως λυχνία, ως στάμνα του μάννα, ως βάτος «φλεγόμενη»

(προεικόνιση της Παναγίας) ως κλίμαξ, που ενώνει τη γη με τον ουρανό (αριστερά του τόξου) ενώ στο δεξιό μέρος ιστορείται η σκάλα που μιας ανεβαίνει στον ουρανό, και κάθε σκαλοπάτι της είναι και μια αρετή όπως γράφτηκε στα μεταχριστιανικά χρόνια, από τον Άγιο Ιωάννη της Κλίμακας.

Στο δυτικό τοίχο συνεχίζεται η ιστόρηση με θέματα από τη ζωή της Παναγίας: Γέννηση, Εισόδια, Κοίμηση, μεταφορά στην αγκαλιά του Κυρίου στα ουράνια, η Προσευχή Ιωακείμ και Άννας, και η δόξα της στον Ουρανό. Επίσης μια μοναδική σε σύλληψη παράσταση της «Παναγίας Μητέρας», που με ένα «ριπίδιο» κάνει σέρα στο μικρό Ιησού, που είναι ξαπλωμένος και κοιμάται (τύπος

μένος ο Άγιος Νικόλαος περιτοιχισμένος, από χορό έντεκα επισκόπων και πατριάρχων. Στα τρίγωνα αυτού του τρούλου, θαύματα του Αγίου Νικολάου και συνεχίζεται η ιστόρηση της ζωής του, στο δυτικό τοίχο με τη χειροτονία και την κοίμησή του.

Στο «φουρνικό του δεύτερου τρούλου» αγγειογραφείται ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, περιτοιχισμένος, από επισκόπους, ομολογητές και μάρτυρες, ενώ στα τρίγωνα του τρούλου σκηνές, από τη ζωή του η Γέννησή του, ο Άγγελος μνηνεί τη γέννησή του στο Ζαχαρία, ο Άγιος Ιωάννης στη φυλακή, το δείπνο του Ηρώδη, η αποκεφαλισή...

Συνέχεια στην 4η σελ.

Συνέχεια από την 3η σελ.

3ος τρούλος Στο «φουρνικό» ο Κύριος νέος ως Εμμανουήλ περιστοιχισμένος από τους «προγόνους» του. Προεξέχουν οι Πατριάρχες Αβραάμ και Ισαάκ και οι Προφύτες, που προφήτεψαν την έλευση του Κυρίου. Στα δύο τόξα προς το κεντρικό κλίτος στο ένα του κεντρικού θόλου καθώς και αριστερά του δευτέρου κεντρικού τρούλου, ιστορείται ο Ακάθιστος Ύμνος...

Νότιος τοίχος. 2ο τμήμα (1ο διάζωμα)

Σφαγή των νηπίων από τον Ηρώδη, Υπαπαντή του Κυρίου. **3ο τμήμα.** Βάπτιση και μεταμόρφωση του Κυρίου. **4ο τμήμα.** Η προσευχή του Κυρίου στη Γεθσημανή, προδοσία.

2ο διάζωμα στηθαίοι Άγιοι Μάρτυρες

3ο διάζωμα Χορός αγίων Άγιος Σπυρίδων και Χαράλάμπης, έξη Στρατιωτικοί Άγιοι και τρεις Ιαματικοί Άγιοι, τρεις Όσιοι και λήγει με την ιστόρηση της «Ζωοδόχου πηγής» και τη Μετάληψη της Αγίας Μαριάς της Αγγελτίας από τον όσιο Ζωσιμά.

Στις προεχοχές αυτού του τοίχου, αγιογραφούνται ο προφήτης Ηλίας, ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος και ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Στα υπόλοιπα τόξα ιστορούνται μαρτύρια Αγίων, με εικόνα από τα Πάθη οι μάρτυρες μιμήθηκαν το μαρτύριο του Κυρίου.

Στο δεύτερο διάζωμα του Δυτικού τοίχου στηθαίοι Άγιοι. Στο αριστερό μέρος του Δυτικού τοίχου στο πρώτο διάζωμα, ιστορείται η Δίκη του Κυρίου. Στο τέλος Αγιογραφούνται οι Τρεις Παίδες και τέσσαρες Όσιοι. Αυτό είναι το καταπληκτικό, το θεϊκό θα έλεγα, έργο, όπως το περιγράψαμε πιο πάνω, αν είναι δυνατό, να περιγραφεί με λόγια, τούτη η απίθανη, η θαυμαστή, η θεία ομορφιά της ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ.

Οι τοιχογραφίες που λαμπρύνουν το ναό, είναι απλωμένες σε όλη την επιφάνεια των 12 τρούλων, των 16 τόξων και των τοίχων του ναού. Δεν υπάρχει ούτε το πιο απόμερο σημείο, που να μην έχει δεχτεί το χάϊδι του χρωστήρα των

ΙΣΤΟΡΗΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

Καπεσοβιτών αγιογράφων.... Οι θαυμαστές συνθέσεις, παρμένες από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και την Ιερή Παράδοση, ο Χορός των Αγίων με τις ασκητικές τους μορφές, ένα γύρο στους τοίχους, σε αναγκάζουν να σκεφτής=αλήθεια ποιός ήταν ο Οδηγητής τούτων των εμπνευσμένων περιφημών Αγιογράφων; Ποιός φώτισε το νου τους, τη σκέψη τους, ποιός αγίασε το χέρι τους, τα μάτια τους, την υπομονή τους και την αντοχή τους, που με την τριχρόνη θαυμαστή εργασία τους, να συνθέσουν τούτο το μοναδικό αγιογραφικό αριστούργημα...

Ο εν Υψίστοις Κύριος τους φώτισε, ευλόγησε την εργασία τους, και ο Απόστολος Πέτρος άνοιξε διάπλάτα τις Πύλες του Παραδείσου γι' αυτούς τους «Μακάριους» Καπεσοβίτες. Αγιογράφους. Η μνήμη των θα είναι αιωνία, ακόμα και γι' αυτούς, που χρηματοδότησαν τούτο το θεόπνευστο αριστούργημα της ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ. Όπως ο θαυμάσιος Τσεπελοβίτης Κυρ Βασίλης Ράδος και οι άλλοι Τσεπελοβίτες, που με τον οβολό τους βοήθησαν στο θαυμαστό τούτο έργο...

Και πέρασαν από τότε δυο αιώνες και οι θαυμαστές Αγιογραφίες... καλύφθηκαν από τα πολλά χρόνια και την κάπνα και δεν ξεχωρίζονταν τίποτε από το θείο έργο.... Και το θαύμα, μετά από 200 χρόνια, έγινε το καλοκαίρι του 1993. Η εξαίρετη, η Ευλογημένη Τσεπελοβίτισσα κ. ΣΟΦΙΑ ΔΟΥΜΑ ΕΜΠΕΡΙΚΟΥ, κόρη του Αείμνηστου ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΟΥΜΑ, με την ηθική και την απλόχερη οικονομική της συμπαράσταση, και με άλλων Τσεπελοβιτών και Ξένων τον οβολό, αποκάλυψαν αυτό το θεϊκό έργο. Ο Θεός ας της χαρίξει υγεία, αγάπη και μακροζωία και στην οικογένειά της, για να συνεχίσει, ως την ολοκλήρωσή.

Θα ήταν άδικο, αν δεν κάναμε έναν ύμνο, για τους εξαιρετικούς καλλιτέχνες Ασπασία και

Χάγη Λεονή που με τόσο μεράκι, τόση Πίστη και τόσο κόπο αποκάλυψαν τούτο το μοναδικό έργο....

Οι περίλαμπρες Αγιογραφίες του Αγίου Νικολάου στο Τσεπελοβο του Ζαγορίου αποτελούν Παράδεισο της ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ...

Θα αφεθούν λοιπόν έτσι μισοτελειωμένες, θα μείνει έτσι ο ωραίος τέμπλος, οι πέντε κλώνες, το Ιερό και το θαυμάσιο Β. κλίτος...ΟΧΙ... Δεν το πιστεύουμε...

Πίστη μας είναι, πως θα συνεχισθεί η προσπάθεια, ως την ολοκλήρωσή του.... θα βρεθούν τα χρήματα

Γι' αυτό απλώνουμε το χέρι, και ζητούμε οικονομική συμπαράσταση από Τσεπελοβίτες και Ξένους, από τη Ριζάρειο, το Κράτος, τη Μητρόπολη, τη Νομαρχία, τις Τράπεζες, τα ιδρύματα.... απ' όλους...

Ο ανοιχτός λογαριασμός της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Αγίου Νικολάου Τσεπελοβου είναι: Εθνική Τράπεζα Ιωαννίνων Νο 359/296082-69....

Η υπέρθυρη επιγραφή που αποκαλύφθηκε, ύστερα από δυο αιώνες γράφει=ΙΣΤΟΡΗ-ΘΗ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥΤΟΣ, ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΩΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ Α.Χ.Π.5 (1786) ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΤΟΣ/ΜΕΤΑ ΓΕΙΤΝΙΩΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ-ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η Ι.Λ.Ε.Ζ. βιβλιοδέτησε το περιοδικό «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» από το 1978, που άρχισε να εκδίδεται, μέχρι και το 1993. Ως το τέλος του 1995 ισχύει η παρακάτω προσφορά και όσοι αναγνωστές επιθυμούν να αποκτήσουν τόμους, ας επικοινωνήσουν μαζί μας στα τηλέφωνα 74.000 και 79286 στα Γιάννινα.

- α) Οι τόμοι 1978 και 1982 (5Χ2.500=12.500 δραχ.) προσφορά 10.000 δραχ.
- β) Οι τόμοι 1983 ως και 1987 (5Χ2.000=10.000 δραχ.) προσφορά 8.000 δραχ. και
- γ) Οι τόμοι 1988 ως και 1993 (6Χ2.000=12.000 δραχ.) προσφορά 9.000 δραχ.

Μεμονωμένοι τόμοι διατίθενται αντί 2500 και 2000 δραχ. αντίστοιχα. Όσοι πρόκειται ν' αγοράσουν και τους 16 τόμους μαζί, θα πληρώσουν μόνο 25.000 δραχμές.

Εκ της ΙΛΕΖ

ΕΚΤΗ ΕΠΙ ΔΕΚΑΤΗ ΙΣΤΑ-ΜΕΝΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ. ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΜΕΝ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΡΑΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΤΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΠΡΟΕΣΤΩΝ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΔΑΧΩΡΑΣ, ΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΚΥΡ ΠΑΠΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΚΑΙ ΠΑΠΑ ΚΥΡ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΚΕΛΙΩΝ, ΚΑΙ ΠΑΠΑ ΚΥΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΚΑΙ ΠΑΠΑ ΚΥΡ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΩΝ ΚΥΡΙΕ ΓΡΑΨΩΝ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΝ ΒΙΒΛΟ ΖΩΝΤΩΝ ΔΙΑ ΠΡΟΣΒΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ ΣΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΥ ΘΕΡΑΠΟΝΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΠΑΠΑ ΚΥΡ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΥΤΑΔΕΛΦΟΥ ΤΩΝ ΚΑΠΕΣΟΒΙΤΩΝ.

Ε.Γ. και Γ.Π.

8-10-94

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

ΟΧΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κάπως ετεροχρονισμένα έπεσε στα χέρια μου το τεύχος του Νοεμβρίου 1993 της «Επικοινωνίας», όπου στις σελίδες 3 και 11, σε άρθρο σχετικά με τον χειμερινό τουρισμό και τις δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής. Αναφέρεται ότι η τουριστική εκμετάλλευση μνημείων της φύσης, όπως η Δρακολίμη και κατ' επέκταση και αγρίων και όμορφων περιοχών όπως ο Εθνικός Δρυμός Βίβλου-Αίου-Βοϊδομάτη. Θα ωφεληθεί οικονομικά το νομό Ιωαννίνων. Όμως δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η ανάπτυξη δεν είναι αυτοσκοπός και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να γίνεται σε βάρος του περιβάλλοντος τη στιγμή μάλλον που οι παραπάνω περιοχές

δεν ανήκουν στους Γιαννιώτες, ούτε στους Ηπειρώτες γενικότερα, αλλά μπορούν να υπάρξουν αυτόνομα, όπως το κάνουν εδώ και αμέτρητους αιώνες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι στενοκεφαλιά και οφείλεται σε έλλειψη ενημέρωσης, η άποψη ότι η τουριστική αξιοποίηση με τη δημιουργία π.χ. χιονοδρομικών και κατ' επέκταση ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, έστω κι αν γίνει με την κατά το δυνατό μεγαλύτερη προσπάθεια προστασίας του περιβάλλοντος, μπορεί να συμβιβάσει με την οικολογική σημασία της περιοχής.

Και αυτό για τους εξής λόγους: Η συγκεκριμένη περιοχή είναι ένας από τους πιο σημαντικούς

Κάμπινγκ «Ο Βίκος»

(αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 5-11-94)

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ και ψησταριές σε πείσμα των απαγορεύσεων Έχμιας στα χέρια κατασηκνωτών - ντόπιων και αλλοδαπών - αφήνεται κάθε χρόνο ο εθνικός δρυμός Βίκου-Αίου. Τουρίστες με μεγαλόπνοια και φιλόδοξα σχέδια περί των καλοκαιρινών τους διακοπών μαζεύονται στον εθνικό δρυμό, ξεπληρωμένοι με πάθος φύσεως αντικείμενα, προσπαθώντας να φέρουν τον πολιτισμό τους στην εξοχή!

Σύμφωνα με απαγορευτική πινακίδα του υπουργείου Γεωργίας, «Η παραμονή στο δρυμό επιτρέπεται από την ανατολή μέχρι τη δύση του ηλίου». Οι κατασηκνωτές μας, όμως, με σκάρες, μπρικέτες εισαγωγής, γκαζάκια και πλαστικές καρέκλες απολαμβάνουν ανενόχλητοι το καθαρό αεράκι και τη σπάνια φυσική ομορφιά του δρυμού όσες μέρες θέλουν.

Οι φωτιές για τα ψητά εδεσμάτα τους δίνουν και παίρνουν. Κάποιοι «καταληκτικοί», μάλιστα, τις αφήνουν να εξαπληθύνουν, να σβήσουν δηλαδή μόνες τους, όταν τα ξύλα τελειώσουν. Αν το Δασαρχείο διαθέτει έναν δασοφύλακα και κάποιον πουν βρέξει, δεν θα βρει παρά μόνο λίγες στάγδρες στις εστίες.

Η καταγέλια και οι φωτογραφίες, που ανήκουν σε έναν αναγνώστη (τα στοιχεία του οποίου είναι η διάθεση της εφημερίδας), επισημαίνει επίσης:

Στους επιδρομείς προστίθενται και ορδές Αλβανών, οι οποίοι, καθώς κατηφορίζουν, καταλαμβάνουν την περιοχή. Η Μονή Στομίου —την έχουν επισκεφθεί αρκετές φορές— έβαλε κάγκελα στα παράθυρα για να σταματήσει τις διαδρομικές.

Μόνο πινακίδες

Η απαγορευτική πινακίδα που τοποθέτησαν στον εθνικό δρυμό το υπουργείο Γεωργίας και το Δασαρχείο Κόνιτσας δεν επιτρέπει κατά την παραμονή στο δρυμό:

- Τη στάθμευση οχημάτων σε χώρους άλλους από τους ειδικούς χώρους στάθμευσης
- Τη μεταφορά κοπτικών εργαλείων, την κοπή και την εκρίζωση δέντρων και θάμνων και τη συλλογή φρούτων και σπόρων
- Το άναμμα φωτιάς και το πέταμα αναμμένων τσιγάρων και σπύρων
- Την κατασηκνωση (σκιπές-τροχοδόπιτα κ.λ.π.) στον πυρήνα του δρυμού
- Την πώληση και διανομή τροφίμων ή άλλων αντικειμένων
- Το κινήρι όλων των ζώων με οποιοδήποτε μέσο, καθώς και την καταστροφή φυλών και τη συλλογή αβγών και νεοσσών
- Το ψάρεμα και το κολύμπι στα ρέματα του δρυμού
- Την ρύση σκουπιδιών και τη ρύπανση του χώρου γενικά
- Την πρόκληση ζημιών σε γεωλογικούς σχηματισμούς και κάθε ενέργεια που αλλοιώνει το φυσικό περιβάλλον
- Τη βόσκηση κάθε ζώου στον πυρήνα του δρυμού
- Για τους παραβάτες των παραπάνω εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΝΑ 86/69, του ΝΑ 996/71 και του Ν 998/79

Θα ήταν προτιμότερο, το υπουργείο Γεωργίας και το Δασαρχείο, αντί να βάλλουν απαγορευτικές πινακίδες να βάλουν δασοφύλακες που να κάνουν καλά τη δουλειά τους.

Φ.Μ.

βιότοπους της Ευρώπης και αναγνωρισμένος διεθνώς για την πλούσια και σπάνια χλωρίδα του, καθώς και την άγρια πανίδα (λύκος, λύγκας, αρκούδα, αγριόγατος, αγριολίδα κλπ).

Η απαλλοτρίωση εκτάσεων και η δημιουργία δρόμων και τουριστικών εγκαταστάσεων από το πουνθενά, πέραν της ρύπανσης, έχει σαν συνέπεια την απομόνωση και εξαφάνιση των πληθυσμών των αγρίων ζώων, εκτός του ότι προκαλεί αισθητική ζημιά στο πανέμορφο φυσικό τοπίο.

Επίσης με τον τρόπο αυτό διεικονώνουμε τους λαθροθήρες παρέχοντάς τους άμεση πρόσβαση στον τόπο ζωής εκατοντάδων «θηραμάτων» και ενθαρρύνουμε τους καταπατητές της γης που βλέπουν τον τόπο σαν χυσορρυχείο.

Για τους λόγους αυτούς θα πρέπει να αναρωτηθούμε αν στο πλάνο της οικονομικής ανάπτυξης θα πρέπει να υποβάλλουμε το φυσικό περιβάλλον σε μια τέτοια δοκιμασία προκειμένου να πλουτίσουν κάποιοι ήδη πλούσιοι.

Μια εναλλακτική λύση θα ήταν η δημιουργία έργων υποδομής προς την κατεύθυνση του σεβα-

σιμού του περιβάλλοντος, στις ήδη εκμεταλλευόμενες τουριστικές περιοχές. Οι τελευταίες θα μπορούσαν να αποτελούν ορμητήριο, για όσους ενδιαφέρονται, προς τις άγριες και δυσπρόσιτες περιοχές της βόρειας και νότιας Πίνδου, ενώ παράλληλα σαν χειμερινά θέρετρα θα προσέφεραν τη δυνατότητα για χειμερινά σπορ όπως η ορεινή πεζοπορία και ορειβασία, το κανό-καγιάκ κλπ.

Ένα σχετικό παράδειγμα προς αποφυγή είναι η τουριστική εκμετάλλευση του σπηλαιίου του Περάματος, που με την αλόγιστη για τόσα χρόνια και χωρίς επιστημονική βάση, αξιοποίησή του, το μετατρέψαμε από ένα πανέμορφο βιότοπο σπηλαιόβιων οργανισμών, σε λαϊκό παζάρι στην είσοδό του και δημιόσιο πάγκο στο εσωτερικό του, απ' όπου σταλαγμίτες πολλών χιλιετιδών κοσμούν τα σαλόνια μερικών συμπολιτών μας.

Δεν χρησιμοποιήσα επιστημονικά στοιχεία χάριν απλότητας και εύκολης προσέγγισης των αναγνωστών στο κείμενο. Πάντως είμαι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιστημονική τεκμηρίωση των όσων παρήθεσα.

Κώστας Βάσσης

Απόψεις:

Αποκατάσταση Αλήθειας

Στο υπ' αριθμ. 197 φύλλο Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1994 του Περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» και στη σελίδα 20, που καταχωρούνται χρηματικές προσφορές για το Ηρώδ της Ζαγορίσιας γυναίκα, αναγράφεται χρηματική προσφορά των αδελφών Μητσάδη, στη μνήμη της μητέρας των Ευγενίας Μητσάδη.

Πέραν της αναφερομένης τότε Οικογενειακής εικόνας των καταθετών ιστορείται ότι η μητέρα των μαζί με άλλες γυναίκες του Μικρού Παπίγκου, μετέφερε ζαλομένη πυρομαχικά στην τοποθεσία Ραδόβολη του Ορεινού όγκου Παπίγκου, κατά την περίοδο 1940-41.

Προφανώς πρόκειται για μια διαστρέβλωση της αλήθειας, που είναι αδύνατο να ανατρέψω τα πραγματικά γεγονότα της περιόδου 1940-1941 τα οποία διατηρούνται εϊσέτι ζωντανά στη μνήμη των επίζοντων κατοίκων Μικρού και Μεγάλου Παπίγκου, και τα οποία έκτοτε ισχυροποιώντασά η Ιστορία, κατέστησε ταύτα τεκμήρια μη χρήζοντα ουδεμιάς αμφισβήτησης.

Από την αρχή του Πολέμου και στη συνέχεια αυτού, μέχρι της υποχώρησης των Ιταλικών τμημάτων, η διάταξη των εμπλεκόμενων μερών έφερε το Παπίγκο τελείως απομονωμένο, και μακριά από κάθε επαφή με την Πολεμική ζώνη, απόρροια δε του γεγονότος αυτού ήταν ότι δεν έγινε απολύτως καμία μεταφορά πυρομαχικών εκ μέρους γυναικών του Μικρού Παπίγκου, ως αναλθώς αναφέρεται από τους εν αρχή δωρητές.

Σεβασμός λοιπόν στη μνήμη των νεκρών αλλά και στην Ιστορία.

Διατελώ μετά τιμής
Οδ. Σκούρτης

Ο ΒΑΛΤΟΣ των Κάτω Σουδανών
Φόβος και δέος σ' έπαινε αν τύχαινε βρά-
δυ να βρεθείς σε κοντινή απόσταση απ' το
βάλτο.

Τα σφηνήματα των εξωτικών πουλιών,
τα στριγγίσματα των αγριόχοιρων και τα
χτυπήματα που έκαναν με τα φτερά τους οι
αγριόπατες, κέντριζαν τη φαντασία και νό-
μιζες ότι από στιγμή σε στιγμή θα ξετροβά-
λει απ' τα καλάμια κάποιου θεριού.

Ο βάλτος των Σουδανών έκρυβε πολλά
μυστήρια.

Βρισκόταν στον κάτω κάμπο, κοντά
στην κοίτη του Καλαμιά και κάλυπτε μια
έκταση 300 και πλέον στρεμμάτων.

Αρκετοί χωριανοί είμασαν υποχρεωμέ-
νοι πολλές μέρες το χρόνο να διανυκτερεύ-
οιμε κοντά στο βάλτο.

Η οικογένειά μου έτυχε να έχει δυο χω-
ράφια στις παρυφές του.

Ένα στα Ντερίδια και το άλλο στα
Λουριά. Τα απέναντι αραβοσίτι κι έτσι υπο-
χρεωτικά έπρεπε να διανυκτερεύουμε στο
σκάλο στα ποτάμια και στη συγκομιδή
διότι, ο βάλτος ήταν δύσμοιρη ώρες μακρινά
απ' το χωριό.

Μέχρι το 1860, ο χώρος εκαλλιεργείτο
και στις καταγραφές αναγράφονται τα χωρά-
φια του βάλτου σε συγκεκριμένες οικογένει-
ες. Μεγάλα χωράφια στη θέση αυτή είχαν: Οι
Φαρακαίοι, Ζιάκας, Κοντούρης, Τζιοβάρας
Ζάμπος και πολλοί άλλοι χωριανοί.

Ένα φράγμα όμως που έφρασαν στον
Καλαμιά, Γκιμπαρίτες και Μαζακωϊώτες
ανέβασαν τα νερά του ποταμού και κάλυψαν
την πλούσια έκταση.

Ετσι προέκυψε και πάλι ο βάλτος των
Σουδανών και της Βελλάς.

Το 1905 ο Χαϊφίμπης μαζί με τον Ξεν.
Κουντούρη, νοίκιασαν το βάλτο απ' τα
Σουδανά με σκοπό την αποξήρανση και την
εκμετάλλευση για ορισμένα χρόνια.

Στην αργή φέρον πελώρια πεταλωμένα
γελιάνα απ' τη Βεσσαρβία και γκέριδες ν'
ανοίξουν ντάπες και να καθαρίσουν τον κα-
λαμιά.

Οι βλέψεις όμως του Μπέη να οικειο-
ποιηθεί το βάλτο, ανάγκασαν τον Κουντού-

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ

ρη να διαλύσει την εταιρία κι' έτσι ο τόπος,
μετά από λίγα χρόνια, ξανάγινε βάλτος.

Ο υποφαινόμενος είχε την πρώτη επαφή
το καλοκαίρι του 1940.

Αίπλα στο χωράφι μας ήταν ο τόπος δια-
νυκτερεύσης του γουνοφύλακα της Πλασ-
σίας Μήτρου Νταλακούρα.

Εκεί, είχε κάνει το κονάκι του.

Σ' ένα χιλιόχρονο φράξο είχε στήσει τη
λόντζια, και στα κλαδιά του είχε φτιάσει την
κρεβάτα.

Μια κρεβάτα που χωρούσε να κοιμη-
θούν τέσσερα άτομα.

Από και πάνω κατόπτε όλα τα χωρά-
φια και αρουράζονταν το βάλτο ν' ακούσει
από που θα βγουν τ' αγριόχοιρινα.

Το σπάσιμο των καλάμιών και το πλατά-
γισμα των νερών του βάλτου, δίνουν το σήμα
ν' ανάψουν οι φωτιές και ν' αρχίσουν να
χτυπούν οι τενεκέδες, για να γυρίσουν πίσω
τα γουνοφύλα και να γλιτώσουν τα καλαμιά-
κια.

Κυρίαρχο πρόσωπο τη 10ετία του 40
ήταν ο Λακ. Αρβανίτης.

Είχε τα καλύτερα χωράφια στην άκρη
του βάλτου και φρόντιζε από μόνος του για
τη φωτιά.

Επίσης είχε νοίκιασει απ' το Γ. Συνεται-
ρισμό την εκμετάλλευση του βάλτου.

Κάθε πρωί κατέβαιναν κοπάδια γυναι-
κας κι έβοσαν καλάμια, ρεζίνα και βέργες ρι-
κέτας, για καλάρια και μαντριά.

Απ' το διπλανό μάζεβε ξηρές κοπριές
αλόγων και ξύλα για τη φωτιά.

Τις κοπριές, τις έβαζε γύρω, γύρω απ' το
γιατάκι και το βράδυ τις άναβε για να φει-
γουν τα κουνούπια.

Τα κουνούπια από ιτιές πεπιμένες φωτι-
ξαν και λιγόστευαν το κρύο της νύχτας.

Στη θάλα της φωτιάς οι παρευρισκόμε-
νοι ψήναν δεκάδες τριψέφα καλαμπόκια, ο
καθένας.

Το γεγονός να κοιμηθείς στα Ντερίδια
ήταν κάτι το ξεχωριστό για μας τα 10/χρονα
τότε αγόρια.

Την νύχτα δυο τρεις φορές, σηκώνονταν ο
μαμπιτά Μήτρος και χτυπώντας τον τενεκέ
έκανε τη γύρα στα χωράφια μπάς και κανά
αγριόχοιρινα του κάνει ζημιά.

Το κοντάτο έγραφε, αν τα γουνοφύλα-
ώματα περνούν τα είκοσι σε κάθε χωράφι,
ήταν υποχρεωμένος να τα αναπληρώσει τον
καιρό της συγκομιδής.

Γι' αυτό όλη τη νύχτα ήταν στο πόδι.

Αλλά καιμεις οι άλλοι πολύ λίγο κοιμή-
μασταν. Πότε σηκώνόμαστε να ελέγξουμε το
νερό, μπάς και το κώφιν οι παρκατάνα, τότε
να το συνδρομήσουμε στο χωράφι.

Ο δαυλός φτιασμένος από ξηρές καλα-
μιές, μας φωτιζε ανάμεσα στα πανύψηλα κα-
λαμπόκια. Κι όταν αιγοφρενίσματε άντε και
στην ποταμιά για καραβίδες.

Και τα νερά μας, είχαν άφθονες και νο-
στησιότητες καραβίδες αλλά και εκλεκτές πέ-
στροφες.

Εγώ κρατούσα το δαυλό κι ο Λάκης τις
μάζονε με τα χέρια στο σκαμνί και κατευθεί-
αν στη φωτιά για βράσιμο, με ρίγανη και αλά-
τι.

Ετσι ο βάλτος με τα μυστήρια που
έκρυβε, τις απύθμενες ρουφιχτρες και το
μυλόκο κινητή, μου έγινε βίωμα.

Και ήταν πράγματι ένας μοναδικός υπέ-
ροχος βιότοπος.

Πάτιες, χήνες, αγριόχοιρινα, έρι-
πούλια κι ο ασπρογέλας είχαν τον καιρό
γιό τους εκεί.

Ήταν όμως κι ένας μεγάλος θάλα-
μος για τα χοντρά ζώα.

Ακόμα κι οι βελλές του, ήταν χον-
τρα στην πρακτική ιατρική για αρρώστια.

Το 1959 άρχισε το έργο διαπλά-
του καλαμιά και τα άλλα έργα στο λεκανο-
δίο, με φυσικό επακόλουθο την υπαγωγή
των υδάτων.

Αμέσως όμως είχαμε επιδρομή κα-
τηνών. Έτσι στο συμβούλιο του Σιν/σιού
αποφασίστηκε η χωρονομήση και τη διοικητική και δικαστική διαίρεση
του βάλτου, την οποία και πέτυχαμε, από
πολλούς αγώνες και τρεχάματα.

Σήμερα ο βάλτος ανήκει στο Γενικό
Συν/σιό Κάτω Πεδινών και αποδίδει ετη-
σίως εισόδημα που βοηθάει ποικιλοτρόπως
το χωριό.

Περιορίστηκε όμως στα 160 στρέμ-
ματα, διότι, αφαιρέθηκε μεγάλο τμήμα απ' τη
και αρκετά στρέμματα από χωματίνες
συνόρων μ' αυτόν.

Η ανάμνησή του όμως σε μας που τον
σας, μένει ανεξίτηλη και θα χονιέ
και τόσες ιστορίες να διηγησάμε στις
ότερους.

ΔΙΟΜΗΝΗΣ ΣΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Οι Ριζάραι και οι Ζαγορίσιοι οι Πανέλληνες ζητούν αδιαφιλονίκητο Εθνικό Πνευματικό Κέντρο του Κώστα Κράλιου Ριζαρείτου 192

Στις 16 και 17, Ιουλίου 1994, Σάβ-
βατο Κυριακή πραγματοποιήθηκαν
οι γιορτές για τα 150 χρόνια από τη
γέννησή τους, στη μνήμη των Ριζα-
ρών Μάνθου και Γεωργίου στη γένε-
τειρά των το Μονοδένδρι του Ζαγο-
ριού της Ηπείρου.

Οι προετοιμασίες και η εκτέλεσις
του πλουσιού προγράμματος των,
άφου από κάθε άποψη αν και σε τοι-
ούτου είδους εκδηλώσεις υπάρχουν
οι υπερβολές ίσως και οι παραλήψεις
και τα παράτονα.

Όσα όμως κι αν έγιναν, είναι λίγα
για την απότιση τιμής προς τους
Εθνικούς Ζαγορίσιους Ευεργέτες,
αοιδίμους Μάνθον, Γιώργιον και
τους γονείς αυτών. Τους ιδρυτές και
κτίτορες της Ριζαρείου Εκκλησια-
στικής Σχολής κυρίως, της οποίας
σημειώνω τον Σον Διοικητικόν
Συμβούλιον μοχθεί δια την πιστήν
εφαρμογήν των άρθρων της σοφής
διαθήκης των.

Είναι λίγα επαναλαμβάνω.

Δια τούτο τα πνευματικά παιδιά
των Ριζαρών 2.000 (δισχιλία) σχεδόν
μεχρι σημερον, υπότροφοι της Σχο-
λής. Τα παιδιά τους.

Εκλεκτοί επιστήμονες στην
Ελλάδα στο εξωτερικό, οι Ζαγορίσιοι
οι οποίοι εμποτίστηκαν το Ριζα-
ρειον πνεύμα, ζητούν και παρακα-
λούν την ίδρυση Πνευματικού Παν-
ζαγοριακού Κέντρου.

Το πνεύμα αυτό ενωμένο με το
πνεύμα των Ζαγορισίων, το βράδυ
των εορτών, με το θρόύσμα της ελά-
της, του πρίνου και της πύκνης, εδρό-
οισεν τας ψυχάς των συγκεντρωμέ-
νων και προσελθόντων προσκυνη-
των εις τον εκπάγον ωραίον τούτον

χώρον των τελετών. Εκεί δε πρὸς
και στροφή του ύμνου των Ριζα-
ρών - πόνημα του Αρχιεπισκόπου
Δίου της τότε Σχολής σεμνινότη
Μακαριωτάτου Χρυσοστόμου Π.
παδοπούλου. Όρχος των υποτε-
φρων της Σχολής «Ριζαρών εντοί-
τας Αγίας θα τηρήσωμεν μετ' ε-
πνοής, της εσχάτης, να, μετ'
θυσίας και αυτής της προσκαί-
ζωης».

Η εντύπωση συγκινητική. Η
λούθησε δεξιώσεις και συζητήσεις
την πρόταση, ιδρύσει μονίμου
Πνευματικού Κέντρου των Ριζα-
ρών στο χώρο υπέπεδον Σκαμνιού
Βρυσοχωρίου, Ηλιοχωρίου (Γυρ-
καμπο).

Οι ανωτέρω κοινότητες πα-
θίμες να χορηγήσουν διακόσμηση
στρέμματα αν τους ζητηθεί από τ
Ριζαρείου ίδρυμα ή από την Ένωσ
Ζαγορισίων.

Οι φίλοι μας οι Σαρακατσάνοι
εξήγησαν και πήραν 15 δεκαπεν-
στρέμματα. Έκαναν η «ΣΤΑΝ
ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΩΝ», το χωριό τα
διεμόρφωσαν κατάλληλη Εκκλη-
του Αγίου Γεωργίου. Συνέχοντα
κάθε Πάσχα.

Το δικό μας Πνευματικό Κέντρο
Ριζαρών με κέντρο Εκκλησιαν στ
μνήμη Μάνθου, Γεωργίου, που
μας τι χτίση η Ριζαρείου Σχολή,
αναπτύξη πνευματική εργασία
έρευνα όπως η Παναγία Συνή-
που είναι των ποντίων τάφω.

Δεχθεί στα παλά κ.λ.π.

Οι Ριζαρείου παρακαλούν
απαιτούν το Πνευματικό τους
ντρο, μαζί με τους Ζαγορίσιους
τους Πανέλληνες.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Ευρετήριο έτους 1994

ήτοι των φύλλων 190 ως 200. Κάθε τεύχος έχει την δική του αρίθμηση

ΙΣΤΟΡΙΑ

Συνεργάτης-Θέμα	τεύχ.	σελ.
—Μάτσας Νέστορας, Οι ανώνυμες ηρωίδες του '40	190	4
—Βαζάκας Βύρων, Η Ανοικοδόμηση της κεντρι- κής εκκλησίας του Σωποτισελίου το 1899 και αναστήλωσή της το 1983	190	5
» » , » »	192	5
» » , » »	193	5
» » , » »	194	5
» » , » »	195	5
—Θεοδώρα Σάββας, «Καθυστερήματα ανήκοντα εις την Κοινότητα του χωριού Μονοδενδρίου έτους 1897»	190	9
—Γκωβήνας Γιάγκος, Οι μπουναμάδες του 1935	192	9
—Κικόπουλος Μενέλαος, Ιστορικά γεγονότα του 1912-13	192	10
—Γκωβήνας Χρήστος, Οι επίσημες γραπτές πηγές στοιχείων του Ζαγοριού	193	8
—Θεοδώρα Σάββας, Παλιοί Ριζαρείτες Ζαγορίσιοι	193	11
» » , » » » »	195	7
» » , » » » »	196	7
—Ντιναλέξης Απόστολος, Ομιλία-προβολή για τον Καπετάν Αρκοῦδα	193	14
—Βαταβάλης Φίλιππος, Στη μνήμη Ζαγορισίων δα- σκάλων	193	14
—Αποστολίδης Πέτρος, Πάσχα με στούκας	194	4
—Σκούρτης Ελένη, Τα μαύρα τα ξένα	195	6
—Γαμπρίσιος Χρήστος, Ιστορική αλλοίωση φρων της Σχολής «Ριζαρών εντοί- τας Αγίας θα τηρήσωμεν μετ' πνοής, της εσχάτης, να, μετ' θυσίας και αυτής της προσκαί- ζωης».	195	13
—Σκιάτης Σταύρος, Ριζαρείου Εκκλησιαστική Σχολή - Μνήμες	196	1
—Χατζής Κων/νος, Πολλά για τη Βαβούσα	196	11
—Σκιάτης Σταύρος, Πορεία προς τη Ριζαρείου Σχολή	197	3
—Κικόπουλος Μενέλαος, Ο Αΰ-Κοσμάς ο Αιτωλός στο χωριό μου	197	7
—Τζιόβας Βασίλης, 28 Οκτωβρίου 1940 - Πόλεμος	198	2
—Τζάκω Πέπη, Η γυναίκα του Ζαγοριού	198	3
—Καθάρης Αλέξανδρος, Η κατάσταση των σχολεί- ων του Ζαγοριού το 1913	198	8
—Παπακώστας Άγγελος, Μεταβυζαντινά μνημεία του Ζαγοριού	198	12
—Σκούρτης Οδυσσεύς, Αποκατάσταση αλήθειας του Ζαγοριού	200	5
—Κράλιος Κων/νος, Οι Ριζάραι και οι Ζαγορίσιοι	200	6
—Σκούρτης Ελένη, Λίγα λόγια για δυο ευεργέτες του Πατιγίου	200	7
—Πολ. Σιλ. Ασπραγγέλων, Μοναστήρια του Ζα- γοριού	200	8
—«Καθημερινή», Αδελφοί Ριζάρη	200	10

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Συνεργάτης - θέμα	τεύχ.	σελ.
—Σκιάτης Σταύρος, 1994 - Ο νέος ενιαυτός	190	1
—Λέκκος Ματθαίος, Ζαγορίσια βασιλόπιτα	190	2
—Τζιόβας Φιλοθέα, Το νέο έτος 1994	190	2

—Μέρτζιος Γεώργιος, Εθιμικό οικογενειακό δί-
καιο Ζαγοριού

» » , » » » »
» » , » » » »
» » , » » » »

—Χρόνης Αριστόβουλος, Λαογραφικό Μουσείο
Ελαφοτόπου

—Σ.Ε., Καλλιτέχνες Ζαγορίσιοι αρτοποιοί

—Καρράς Πολύβιος, Διπλή τιμή για το Γρηγόρη
Καψάλη

—Ντιναλέξης Απόστολος, Ζαγορίσιοι Ζωγράφοι -
Πέτρος και Βελισσαρία Φίτσιου

—Σκούρτης Ελένη, Με των πανηγυριών τις μνήμες

—Μακρής Ευρυπίδης, «Ζαγορίσια και Γιαννιώτι-
κα» του Χρίστου Τζίτζιμικα

—Δουδάκης Χρήστος, Σχημικό του παραδοσιακού
γάμου

» » , » » » »
» » , » » » »

—Σ.Ε., Τσεπέλοβο η αετοφωλιά της Πίνδου

—Παπαϊωάννου Ιωάννης, Στο Βιτσικό του Αγίου
Τρύφωνος

—Οικονομίδης Μιχαήλ, Το λαογραφικό μουσείο
Ελαφοτόπου

—Λέκκος Ματθαίος, Αποκριάτικα Ζαγορίσια βιώ-
ματα

—Ζαγοριακά Νέα, Αποκριές πριν 60 χρόνια

—Οικονόμου Βλάσης, Στη γιορτή της μάνας

—Τζιόβας Φρίξος, Οι βλάχοι

—Ντιναλέξης Απόστολος, Το αφιέρωμα της «Καθη-
μερινής» στο Ζαγόρι

—Σακελλαρίου Τάκης, Παιδικές αναμνήσεις

—Κικόπουλος Μενέλαος, Το προικοσύμφωνο

—Λέκκος Ματθαίος, Γέροντος θυμωσίου παραι-
νέσεις

—Μαυρίδης Γιώργος, Το λαογραφικό μουσείο
στον Κήπου

—Σ.Ε., Τιμητική εκδήλωση για τον Γρηγόρη Καψά-
λη

—Καρράς Πολύβιος, Ζαγορίσια μουσική παράδοση

—Βαντίος Αχιλλέας, Χριστούγεννα

—Γιαννακόπουλος Ευδοκίμης, Ιστορία Ι.Ν.Α. Νικολάου
Τσεπέλοβου

—Σουσιόπουλος Διομήδης, Ιστορίες του χωριού
μου

» » , » » » »
» » , » » » »

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Συνεργάτης - θέμα

—Θεοδώρα Σάββας, Προστασία της καστανής αρ-
κούδας

—Καψάλης Φοξίων, Παράνομη λατομεία

—Βάσσης Κώστας, Εθνικός δρυμός Βίκου-Τύμ-
φης-Αδού

—Σ.Α., Περιβαλλοντική εκπαίδευση

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΦ. ΤΖΙΟΒΑΣ

Πολυκαταγμένη μας Τακούλη
Με συντριμμένη καρδιά απ' τον απροδόκητο και πρόωγο θάνατό σου, συγγε-
νείς και φίλοι, συναχθήκαμε στον ιερό τούτο χώρο, για να σου απευθύνουμε τον
ύστατο χαιρετισμό.

Η σκληρή και Βάσκακη μοίρα, ζήτησε τη λεβεντιά σου, την οικογενειακή σου
εντιγία, την απέραντη καλοσύνη σου και τα πλούσια ψυχικά χαρίσματα και θέλη-
σε να σε πάρει τόσο νωρίς από κοντά μας.

Αξέχαστε Τακούλη. Από τα νεανικά σου χρόνια είχες στη βιοπάλη. Δούλε-
φες σκληρά με εντιμότητα και δημιουργήθηκες.

Παντρεύτηκες την αξιολάτρευτη και απαρνήρητη Αθανασία και αποκτήσατε
δυο λεβέντες και ζούσατε ευτυχισμένοι.

Αυτισμός όμως ο πρόωγος θάνατός σου δεν σε αξίωσε να καμαρώσεις την πα-
ραίτερα αποκατάσταση των παιδιών σου.

Έζησες σε όλη σου τη ζωή έντιμος πρῶος, γελαστός καλοκάγαθος και αγαπη-
τός σε όσους σε γνώρισαν.

Στα οκτώ χρόνια της θητείας σου σαν πρόεδρος της Κοινότητας, εργάστηκες
με Ευνουνοφιλία και ανιδιοτέλεια, για το καλό και την πρόοδο του χωριού μας
που τόσο αγαπούσες.

Πρόβλεψες πάντα να εξυπηρετείς τους συγχωριανούς σου. Με όλους αγαπη-
τός και παρά το σοβαρό πρόβλημα υγείας σου έτρεχε χαμογελαστός και ακούρα-
τος να ικανοποιεί τις κάθε είδους αξιώσεις των συγχωριανών σου.

Τακούλη. Από σήμερα το χωριό μας με τη δική σου απώλεια έγινε φτωχότερο.
Μας άφησες ένα μεγάλο και δυσαναπλήρωτο κενό.

Θρηνοῦμε για το χαμό σου, αλλά σου υποσχόμεθα ότι η μνήμη σου θα μας μεί-
νει άσβεστη για πάντα. Πήγαμε στο αγύριστο ταξίδι σου να βρεις τον αδικημένο
και πολυκαταγμένο σου αδελφό Άρη, που σε περιμένει για συντροφιά και να του
πεις τα χαιρετισμάτά μας.

Στην απαρνήρητη και λατρευτή σου γυναίκα στα λατρευτά σου παιδιά, στον
αγαπημένο αδελφό σου και σόλους τους συγγενείς σου εύχομαι ο πανάγαθος Θε-
ός να χρίσει βάσιμα παρηγοριάς.

Σ' όλους εμάς Τακούλη η μνήμη σου θα μείνει αιώνια

Σ' είναι ελαφρό το χάρμα του χωριού μας, που τόσο αγάπησες, που σε λίγο θα
σε σκεπάζει.

Αιώνια σου η μνήμη αξιολάτρευτε Τακούλη

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΠΕΛΛΙΔΗΣ

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Ευρετήριο έτους 1994

—Σ.Ε., Όχι το θάνατο στο Ζαγόρι	195	1	ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ - ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΣΥΛΛΟΓΟΙ		
—Απόφαση του Αναπτ. Συνδέσμου Κ.και Δ. Ζαγορίου σχετικά με την ΕΛΒΙΕ	195	2			
—Σύνδεσμος Σκαμνελιτών Αττικής, Διαμαρτυρία για την ΕΛΒΙΕ	195	2	Συνεργάτης - Θέμα	τεύχ.	σελ.
—Συκιώτης Σταύρος, Μεσο-μαγιάτικα	195	4	—Κ.Ε.Ζ., Διεθνής καταξίωση του ΚΕΖ	190	4
—Παπαϊωάννου Ιωάννης, Ο Βοϊδομάτης	195	9	—ΙΛΕΖ, Για το άγαλμα της Ζαγορίας Γυναίκας	190	14
» » » » »	196	10	—Ντιναλέξης Απόστολος, Αδελφότητα Καπεσοβιτών Αττικής	190	17
» » » » »	197	9	—Σ.Ε., Οι ληστείες στο Ζαγόρι συνεχίζονται	192	
—Σ.Ε., Προστασία των δασών από φωτιές	195	14	—Β.Ν., Από μια επίσκεψη στα γραφεία του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»	192	13
—Ένωση Αποδήμων Ζαγορισίων Αθηνών, Διαμαρτυρία για την ΕΛΒΙΕ	196	2	—Σ.Θ., Αξιέπαινες πρωτοβουλίες συμπατριωτών μας	192	13
—Στεργιάδης Στέφανος, Απάντηση στην ΕΛΒΙΕ	196	2	—Σ.Ε., Συνάντηση στο Μονοδέντρι για την περιβαλλοντική εκπαίδευση	192	13
—Καψάλης Φωκίων, Οι πληβείοι του νου και η φύση	196	6	—Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου, Ανακήρυξη ευεργετών - δωρητών	192	13
—Γ.Α.Χ., Η πανελλήνια ορειβατική και αναρριχτική συνάντηση στο Πάπιγκο	197	3	—Ντιναλέξης Απόστολος, «Το Ζαγόρι μας» στον 17ο χρόνο του	193	1
—Καψάλης Φωκίων, Η προστασία του δρυμού του Βίκου	197	5	—Βαζζόκας Βύρων, Μικρά αλλ' όχι ασήμαντα	193	3
» » » » » , Θήρα: Επισημάνσεις - προτάσεις	197	11	—Τσιπαράς Ιωάννης, Οικονομική ενίσχυση για το άγαλμα	193	4
—Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισίων, Διαμαρτυρία για παράνομο λατομείο στους Ασπραγγέλους	197	14	—Σύλλογος «Τσακάλωφ», Αναμνηστικό μετάλλιο στον Αρίστιππο Χαντέλη	193	14
—Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισίων, Διαμαρτυρία για την ΕΛΒΙΕ	197	14	—Τόλογλου Οδυσσέας, Ο χορός των καπεσοβιτών Αττικής	193	14
—Β.Μ., Πεζοπορώντας στο Ζαγόρι	197	15	—Ίδρυμα Φίλιππος και Άρτεμις Εμμανουήλ	193	14
—Διαμαρτυρία - καταγγελία κατοίκων του Δυτικού Ζαγορίου	198	6	—Δούβλης Γεώργιος, Η γιορτή στην Ευαγγελίστρια Άνω Πεδινών	194	9
—Παπαζήσης Ηλίας, Η τοπωνυμία Μπαϊάσα	198	6	—Χρόνης Αριστόβουλος, Ηπειρωτικά κλαρίνα στο Μέγαρο Μουσικής	194	11
—Βάσσης Κώστας, Όχι ανάπτυξη σε βάρος του περιβάλλοντος	200	5	—Θεοδώρου Σάββας, Από τις δραστηριότητες του Πνευματικού Κέντρου «Κ. Λαζαρίδης»	194	12
—Τσιουμήδης Αδαμάντιος, Ορειβατική ανάβαση στο Σμόλικα	200	10	» » » , Μνήμη Λεάνδρου Βρανούση	194	12
—Φ.Μ., «Κάμπιγκ» στο Βίκο	200	5	» » » , Μια διαφορετική φωνή απ' το Ζαγόρι	194	12
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ			—Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Κεντ. και Δυτ. Ζαγορίου, Γιατί αποχωρήσαμε	194	13
Συνεργάτης - Θέμα	τεύχ.	σελ.	—Λέκκος Ματθαίος, Σύνταξη των εν Ιωαννίνους Ριζαριτών	195	8
—Τζιόβας Βασίλης, «Το Ζαγόρι μας και το Ζαγόρι»	192	1	—Ντιναλέξης Απόστολος, Καπέσοβο - Ευρώπη	195	12
—Ρογκότης Χρήστος, Το Γρεβενίτι σήμερα	192	2	—Χρόνης Αριστόβουλος, Ελαφότοπος - Μια επέτειος	195	12
—Β.Β., Η συγκέντρωση των κοινοταρχών στο Τσεπέλοβο	192	14	—Καρέβλη Δέσπω, Ευχαριστήριο γράμμα Τα 150 χρόνια της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής	195	13
—Χρόνης Αριστόβουλος, Οι απόδημοι Ζαγορίσιοι και το Ζαγόρι μας	194	2	—Ε.Μ., Οι υπουργοί Γεωργίας στο Πάπιγκο	196	3
—Ντιναλέξης Απόστολος, Γκρίνιες	194	2	—Ντιναλέξης Απόστολος, Οι Ευρωβουλευτικές εκλογές	196	8
—Λέκκος Ματθαίος, Η τουριστική ανάπτυξη του Ζαγορίου	194	6	—Ζώης Γιάννης, Εκδρομή Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Λαρίσης στα Ζαγοροχώρια	196	12
—Τσατουράς Κων/νος, Το υπ' αριθ. ένα πρόβλημα του Ζαγορίου	196	6	—Οι γιορτές της Ριζαρείου για τα 150 χρόνια της Σχολής	197	1
—Κράλιος Κων/νος, Προτάσεις και οράματα για το Ζαγόρι	196	9	—Αλεξίου Στύρος, Η δεύτερη μεγάλη του γένους	197	4
—Λογοθέτης Ν. - Σουκουβέλος Γ., Ζαγόρι: Ανάπτυξη αντί «μουσειοποίησης»	197	9	—Βασιλέλης Όμηρος, Ο Πατήρ Ιάκωβος του Αϊ-Λιά της Βίτσας	197	5
—Κράλιος Κων/νος, Τα δικά μας	197	16	—Ανταπόκριση από τους Ασπραγγέλους	197	17
—Ντιναλέξης Απόστολος, Ζαγόρι - Συμβούλια Περιοχής	200	2	—Βέλλης Θωμάς, Δωρεά στον Πολιτ. Σύνδεσμο Ζαγορισίων	197	17
—Γέτης Γιώργος, Σχέδιο πρότασης για την ίδρυση Συμβουλίου Περιοχής στο Ζαγόρι	200	2	—Κατανομή πιστώσεων Π.Ε.Π. Ηπείρου	197	17
			—Θ.Σ., Πρόσοχοποι στην Καλουτά	197	17
			—Καραγιάννης Ηλίας, Η αναστήλωση της εκκλη-		

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Ευρετήριο έτους 1994

οιός του Καστανάνα	197	17	—Χρόνης Αριστόβουλος, Στον Κώστα Τζόκα	192	6
Εκκληση Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Τσεπελόβου	197	17	—Σ.Ε., Τιμή στη μνήμη του Γιώργου Στύλου	192	11
—ΙΑΕΣ, Πρόσκληση για τα αποκαλυπτήρια του αγάλματος	198	1	—Καψάλης Γρηγόριος, Θύμησης από το Γιώργο Στύλο	192	11
—Λαμίον Αγγελική, Οδοιπορικό στη γη της Πέτρας	198	4	—Σ.Ε., Στέφανος Δούβαλης	192	11
—Ζαχρόπουλος Ευθύμιος, Ευχαριστήριο γράμμα	198	5	—Λένης Αχιλλέας, «Παπα - Δημήτρης»	192	13
—Θεοδώρα Σάββας, Στον απόηχο των εκδηλώσεων της ΡΕΣ	198	10	—Τζιόβας Βασίλης, Κώστας Κρυστάλλης	193	6
—Η κατασκήνωση των προσκόπων στο Φλαμπουράρι	198	14	—Τσαπόγας Γιώργος, Φασόλια και πολιτική (Β. Φανίτσιος)	193	6
—Αποστόλου Ανδρέας, Εκθεση στο Πάμπυγκο του Θωμά Μπαλντά	198	14	—Σουσιόπουλος Διομήδης, Πέλος Κατσέλης	194	8
—Ε.Μ.Σ. Λεπτοκαρνάς, Μια αξιέπαινη πράξη	198	14	—Σ.Ε., Νίκος Γιαννής	194	8
—Σ.Ε., Τελετή χρέους	199	1	—Σ.Ε., Γιάννης Μεταλλινός	194	8
—Ντιναλέξης Απόστολος, Ομιλία στα αποκαλυπτήρια του αγάλματος της Ζ.Γ.	199	3	—Παπαϊωάννου Ιωάννης, Ελένη Αρ. Μακρή	194	14
—Σχόλια του Γιαννιώτικου τύπου για το άγαλμα και την τελετή των αποκαλυπτηρίων	199	5	» » , Βασίλειος Γερ. Τσιμάρας	194	14
—Σακελλαρίδης Αθανάσιος, Ιστορικό της ανέγερσης του μνημείου της Ζαγορίσιας Γυναίκας	199	6	—Καρβούνης Χρήστος, Τάσιος Κοντογιάννης	194	14
—Θεοδώρα Σάββας, Μνήμη μαζί και χρέος για τη Ζαγορίσια Γυναίκα του '40	199	9	—Ελένη Οικονομίδου, Στη μνήμη του κυρ Στάθη	194	14
—Μηνύματα θαυμασμού για το μνημείο της Ζαγορίσιας Γυναίκας	199	10	—Παππάς Γιώργος, Στη μνήμη Μάνθου Παπαρούση	194	15
—Καρβούνης Ανδρέας, Έκφραση ευχαριστηρίων	199	10	—Νικολαΐδης Ιωάννης, Μαρία Βούλτσου μια ακαταπόνητη Ζαγορίσια ερευνήτρια	195	3
—Μπαλντάς Σταύρος, Εκδήλωση μνήμης για τον Μενέλαο Γκράτζιο	199	11	—Σ.Ε., Πέθανε ο Αλέξανδρος Μαμόπουλος	195	14
—Ντιναλέξης Απόστολος, Κοινοτικές και Νομαρχιακές εκλογές στο Ζαγόρι	199	12	—Μέρτζιος Γεώργιος, Ο Λαΐστινός δάσκαλος Νικόλαος Δεβελέγκας	196	13
—Πασπαλιάρης Φάνης, Εύγε στην Εφορεία Βυζαντινών και Νεωτέρων Μνημείων Ιωαννίνων	199	14	—Δαλαγγέλης Άγγελος, Ιωάννης Παπαθανασίου	196	14
—Σ.Ε., Ευχαριστίες στον δημοσιογράφο Γιώργο Βότση	199	14	—Τσεκούρας Ιωάννης, Σωτήριος Παπαβασιλείου	196	14
			—Σ.Ε., Θεοχάρης Καπέλλος	196	14
			—Λαμπριδής Βασίλης, Κων/νος Δούκας από Αρτσίστα	197	6
			—Μέρτζιος Γεώργιος, Ο Λαΐστινός δάσκαλος Αναστάσιος Κάσσο	198	11
			» » , Ο γιατρός Νικ. Ιωαννίδης	198	11
			—Σ.Ε., Ιωάννης Χαντέλης	200	7
			—Σ.Κ., Παναγιώτης Θ. Τζιόβας	200	6

ΠΟΙΗΣΗ		Συνεργάτης - Θέμα	τεύχ.	σελ.
		—Παπαϊωάννου Ιωάννης, Ηλιοβασιλέμα στο Πάμπυγκο	190	13
		—Καπόνης Θανάσης, Τι θέλεις να σου στείλω	190	13
		» » , Στα ξένα	190	13
		—Ζιτσαία Χρυσάνθη, Τάσος Χαλκιάς	192	3
		—Κρυστάλλης Κώστας, Το ηλιοβασιλέμα	193	6
		—Λαμπριδής Βασίλης, Τα λούλουδα	194	9
		—Κεσίτη Μαρία, Σπίτια	194	9
		» » , Μάνα του πάθους	194	9
		—Τσακαλογιάννη Αρσινόη, Ήχοι	194	9
		—Σταύρου Θρασύβουλος, Χριστός Πάσχα	194	9
		—Καρβούνης Χρήστος, Πήρε τη στράτα	194	9
		—Χρόνης Αριστόβουλος, Το Τσερβάζι	194	13
		—Τσακαλογιάννη Αρσινόη, Οι μαρτυνέτες	197	15
		—Ντιναλέξης Ευριπίδης, Επιστροφή	197	15
		—Κουτσουλιέση Ευγενία, Το τραγούδι της μάνας του '40	199	7
		—Ζωρδούμης Περικλής, Στη Ζαγορίσια Γυναίκα	199	7
		—Ζιτσαία Χρυσάνθη, Ζαγορίσιες στο χορό	199	7
		—Χρόνης Αριστόβουλος, Στη Ζαγορίσια Γυναίκα	199	8
		—Καρβούνης Χρήστος, Στη Ζαγορίσια Γυναίκα	199	8
		—Καψάλης Φωκίων, Τ' αλαβάστρινο φεγγάρι	200	9
		—Τσακαλογιάννη Αρσινόη, Αύρες	200	9

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Στα γραφεία μας, Σίνα 4 Γιάννινα, μπορείτε να προμηθευτείτε σε χαμηλές τιμές, τα παρακάτω βιβλία, για εμπλουτισμό της Ζαγορίσιας Βιβλιοθήκης σας. Είναι όλα γραμμένα από Ζαγορίσιους συγγραφείς κι ασχολούνται με κάποιο θέμα απ' το Ζαγόρι.

- 1.—**Φρίξου Τζιόβα:** Κατάλογος συγγραφέων περιοχής Ζαγορίου, Γιάννινα 1980 (Α' Έκδοση)
- 2.—**Ιωάννου Λαμπρίδη:** Επιμνημόσυνοι λόγοι για τον Χατζή Καλλινίκου, (Ανάπτυπο) 1982
- 3.—**Κώστα Π. Λαζαρίδη:** Συμβολή στην ιστορία του Ζαγορίου, Γιάννινα 1982
- 4.—**Κώστα Ι. Βαρζώκα:** Ζαγορίσια δημοτικά τραγούδια, Γιάννινα 1982
- 5.—**Κώστα Π. Λαζαρίδη:** Το Ζαγόρικαι η Γυναίκα της Πίνδου, Γιάννινα 1978
- 6.—**Ευριπίδη Γιαννακού:** Ζαγόρι ιστορία και ζωή, Γιάννινα 1963
- 7.—**Στάθη Λαμπρίδη:** Επάνω Σουδενά Ζαγορίου, Γιάννινα 1984
- 8.—**Στάθη Λαμπρίδη:** Ο πάνω-Σουδενιώτης Νικ. Χ. Γεωργιάδης, Γιάννινα 1984
- 9.—**Ευριπίδη Γιαννακού:** Το Μοναστήρι του Αγιάνη στο Ρογκοβό, Γιάννινα 1985
- 10.—**Κώστα Ι. Βαρζώκα:** Βίκος, το ωραιότερο φαράγγι της Ευρώπης, Γιάννινα 1985
- 11.—**ΙΛΕΖ:** Πρακτικά Α' Συμποσίου Λόγου, ο λόγος για το Ζαγόρι, Γιάννινα 1986
- 12.— » : » Β' » » » » » » » » 1988
- 13.—**Φρίξου Τζιόβα:** Κατάλογος συγγραφέων περιοχής Ζαγορίου, Γιάννινα 1990 (Β' Έκδοση)
- 14.—**Αποστόλου Ντιναλέξη:** Ευρετήριο ύλης του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», Γιάννινα 1993

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Επίσης μπορείτε να προμηθευτείτε και τα παρακάτω βιβλία, που εκδόθηκαν από άλλους εκλεκτούς Ζαγορίσιους κι από το Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου, καθώς και τα φύλλα του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», που σας λείπουν.

- 1.—**Μάνθου Κ. Οικονόμου:** Ευεργέτες-δωρητές των χωριών του Ζαγορίου μέχρι του 1940, Αθήνα 1980
- 2.—**Πέτρου Αποστολίδη:** Όσα θυμάμαι 1900-1969 (Α' τόμος), Αθήνα 1981
- 3.— » : » » » » » » » » (Β' τόμος), » 1983
- 4.—**Ευριπίδη Βουλοδήμου:** Ελεγχόμενη κυνηγετική περιοχή, Γιάννινα 1981
- 5.— » : Ζαγορίσιος αχός (Δηγήματα), Γιάννινα 1987
- 6.— » : Το Κατέσοβο σε φωτογραφίες, Γιάννινα 1992
- 7.—**Κώστα Π. Λαζαρίδη:** Το χωριό μου το Κουκούλι, Δ' Η λαογραφία του, Γιάννινα 1984
- 8.— » : Βοτανικά λαογραφικά στοιχεία, Γιάννινα 1986
- 9.—**Ιωάννη Νικολαΐδη:** Μνήμες του '40, Γιάννινα 1985
- 10.—**Κων/νου Ε. Οικονόμου:** Τοπωνυμικό Ζαγορίου, Γιάννινα 1986
- 11.—**Αθανασίου Σακελλαρίδη:** Οι Φραγκάδες, Γιάννινα 1988
- 12.— » : Η Καλοντά μας, τριμηνιαίο περιοδικό
- 13.—**Κώστα Ι. Βαρζώκα:** Ιωαννούτσος Καρμεσίνης, Γιάννινα 1988
- 14.—**Μενελάου Κικοπούλου:** Ελαφότοπος (Τσερβάρι), Γιάννινα 1991
- 15.—Δελτία του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου από 1 ως 13, Γιάννινα 1981 ως 1987
- 16.—Συνέδριο παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στο Σκαμνέλι Ζαγορίου τον Μάρτη του 1980
- 17.—Πρακτικά Οικολογικής συνάντησης στο Γρεβενίτι Ζαγορίου τον Σεπτέμβριο του 1980.
- 18.—Πορίσματα συνεδρίου παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, Γιάννινα 1982
- 19.—**Γεωργίου Α. Μέτζίου:** Λαϊστά Ζαγορίου Ιωαννίνων, Θεσ/νίκη 1991.
- 20.—**Μίχος Κουκούλης:** Τραγούδια, δάκρυα, στεναγμοί, Βόλος 1991
- 21.—**Δημήτρης Παπαγιαννόπουλος:** Δίκιοφο Ζαγορίου, Αθήνα 1994.
- 22.—**Κ.Ε.Ζ.:** —Χρήσεις γης στο Ζαγόρι, Ιωάννινα 1984
- 23.—**Κ.Ε.Ζ.:** —Τα ιστορικά μονοπάτια στο Ζαγόρι, Ιωάννινα 1984

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΧΑΝΤΕΛΗΣ

Ένας δάσκαλος του Γένους

Ο Ι. Χαντέλης, σέμνωμα και αγλίσμα του τόπου μας, γεννήθηκε στα Κάτω Σουδενά του Ζαγορίου το 1872. Προέρχεται από πατριαρχική οικογένεια του Ζαγορίου και είναι αδελφός του Νικ. Χαντέλη, για την εθνική δράση του οποίου στην ομιλία του πρεσβύτε κ. Αθ. Τσεκούρα για το Μπιζάνι και την πολιorkία των Ιωαννίνων έγινε ευρύτατος λόγος.

Τα πρώτα γράμματα ο Χαντέλης έμαθε στο χωριό του. Από τη γεραρά Ζωομαία Σχολή πήρε απολυτήριο γυμνασίου. Σπούδασε και πήρε το πτυχίο του στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών. Μεταπτυχιακές σπουδές ακολούθησε στη Γερμανία. Διωρίστηκε και υπηρέτησε σε σχολεία πόλεων που ήταν τουρκοκρατούμενες, όπως ήταν τα Γιάννινα, οι Ξέρρες, η Ανδριανούπολη. Σε ηλικία 36 ετών

προήχθη σε γυμνασιάρχη Κορυτσάς.

Ανεξίτηλα είναι τα ίχνη της διαβάσεώς του, απ' όπου πέρασε και για το λαμπρό εκπαιδευτικό του έργο και για την εθνική του δράση, για την οποία φυλακίστηκε από τους Τούρκους στο 1909 στις φυλακές Μοναστηρίου.

Το 1914 προήχθη, σε ηλικία 42 ετών, σε Γεν. Επιθεωρητή Μ. Εκπαιδεύσεως, σε θέση δηλ. από τις ελάχιστες που υπήρχαν, και τοποθετήθηκε στη Θεσ/νίκη. Είναι από τους πρώτους, που πλαισίωσαν την τριανδρία «Βενιζέλος-Κουντουριώτης-Δαγκλής» στο Εθνικό τους Κίνημα.

Το 1917, νεώτατος, προάγεται σε Εκπαιδευτικό Σύμβουλο. Ο Χαντέλης από τότε με συνεργάτες το Σάρρο, το Λάμψα τον Καψάλη, που άφησαν εποχή στην εκπαιδεύση, έως ότου απεχώρησε από την υπηρεσία, διακόνησε στο ύψιστο εκπαιδευτικό λειτουργήμα με αποστολική προσήλωση.

Ο Χαντέλης αναδείχτηκε σε ένα κορυφαίο δάσκαλο του Γένους. Για τον κράτιστο ωστόσο των Ελλήνων φιλολόγων της περασμένης γενιάς και το σπουδαιότερο παιδευτικό και συγγραφικό έργο του θα μας ενθαρρύνει ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κων Βουρβέρης στην σχετική ομιλία του της 25 Νοεμβρίου 1976.

Στο 1941, εποχή τραγική, έκλεισε τα μάτια του για πάντα ο Χαντέλης, μόνος και έρημος, γιατί δεν ευτύχησε να αποκτήσει δική του οικογένεια.

Πεθαίνοντας άφησε μια πλούσια βιβλιοθήκη και ένα ανέκδοτο έργο του κλασσικό στο είδος του, τον Πλάτωνα, τα οποία δυστυχώς, ενώ είχαν για προορισμό να περιέλθουν ως τα μόνα περιουσιακά του στοιχεία, στη γενέτειρά του, τα Κάτω Σουδενά, χάθηκαν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

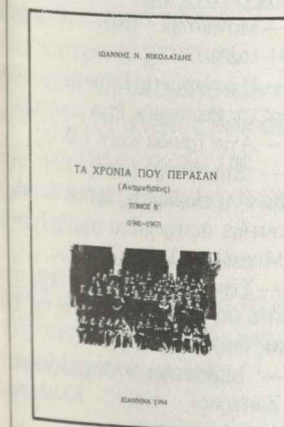
ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

«Τα χρόνια που πέρασαν»

(Αναμνήσεις)
τ. Β' (1941-1967)

Κυκλοφόρησε ο Β' τόμος των αναμνήσεων του κ. Ιωάννου Ν. Νικολαΐδου με τίτλο: «Τα χρόνια που πέρασαν» (1941-1967).

Στον τόμο αυτό περιλαμβάνονται αναμνήσεις του συγγραφέα (πλαισιωμένες με πολλές φωτογραφίες) από την εκπαιδευτική, τη δημοσιογραφική, την πολιτική, την πνευματική και κοινωνική ζωή της πόλης και της περιοχής.

«Πολύ λίγα λόγια για δυο ευεργέτες του Παπίγκου»

Μεγάλος ο κατάλογος των ευεργετών κάθε χωριού του Ζαγοριού.

Ο άγνωστος και τραχύς αυτός τόπος έδωσε στην Ελλάδα άξιους εργάτες του πνεύματος, σπουδαίους δημιουργούς αλλά και σημαντικούς ευεργέτες.

Όσοι Ζαγορίσιοι έπαιρναν το θλιβερό δρόμο της ξενιτιάς —και δεν ήταν λίγοι— όταν γύριζαν πίσω στα αγαπημένα τους χωριά πάντα κάτι έφεραν, πάντα κάτι έφτιαχναν με τα χρήματα που κέρδιζαν. Μικρό ή μεγάλο το έργο τους δεν έχει σημασία.

Έτσι λοιπόν σήμερα δωρεές, προσφορές, κληροδότημα, γεφύρια, βρύσες, σχολεία, δρόμοι, πλατείες κλπ.

Είναι τα περισσότερα έργα αυτών των ανθρώπων.

Το Παπίγκο δεν έμεινε έξω απ' το «χωρό» αυτό των ευεργετών. Μακρύς κι εδώ ο κατάλογος. Με πρώτο και καλύτερο βέβαια τον Μ. Αναγνωστόπουλο τον σπουδαίο αυτόν άνδρα, τον εμπνευστή και δημιουργό των Καλλινειών Σχολείων και του κληροδοτήματός του.

Θέλω όμως στο μικρό αυτό άρθρο να αναφερθώ σε μια μεγάλη οικογένεια του Παπίγκου που ανέδειξε σημαντικούς ευεργέτες στο χωριό μας.

Είναι η οικογένεια Μουζά από το Μεγάλο Παπίγκο. Μια οικογένεια που πολλά μέλη της έστειλε στην Αμερική και που σήμερα τριτηγενιά της βρίσκεται εκεί. Δύο όμως ήταν τα σημαντικά της μέλη που έγιναν ευεργέτες του χωριού.

Ο Μιχαήλ Μουζάς ή ο Μίχος όπως τον λέγανε όλοι στο χωριό «διέθεσε σε βάσει χρηματικού ποσού για να κατασκευαστεί ένα τμήμα του αμαξιτού δρόμου Αρσάτης-Παπίγκου».

Τα χρήματα που διέθεσε ήταν απ' το περιεσπασμένο των κόπων του και της δουλειάς του ολοκληρωμένων χρόνων στην Αμερική. «Για το γεγονός αυτό ανακηρύχτηκε μέγας ευεργέτης και η φωτογραφία του αναρτήθηκε στο Κοινοτικό κατάστημα» (από το βιβλίο του Ι. Γ. Παπαϊωάννου «Το Παπίγκο» τόμος Α').

Εκτός όμως από τον Μίχο Μουζά αξιόλογος ευεργέτης υπήρξε και ο αδελφός του Μιλτιάδης ή Μίλτος απλά. Από μικρό παιδί κι αυτός στην Αμερική δούλεψε και προσέφερε και την μακρινή, μικρή του πατρίδα ποτέ δεν την έχασε. Με δικά του χρήματα έγινε η πλακοστρώση του Αη-Γιώργη του η περβολού, στο Μεγάλο Παπίγκο, εκεί που κάθε καλοκαίρι γίνεται το πα-

νηγύρι, τ' Αη-Λια εκεί που γίνονται γάμοι και τραπέζια, συγκεντρώσεις και συνελεύσεις συλλόγων και χωριανών.

Ο Μίλτος μια συμπαθέστατη μορφή, ένας γελαστός και χαρούμενος άνθρωπος γεμάτος υπέρμετρη αγάπη για τον τόπο του.

Στο αρχείο του θείου μου Μιχαήλ Σκούρητ βρήκα ένα κείμενο-επιστολή προς τον Μίλο γραμμένο όταν είχε ολοκληρωθεί το έργο στον Αη-Γιώργη. Τον εκτιμούσε πολύ ο θείος μου τον Μίλο και τον αγαπούσε ειλικρινά.

Παραθέτω το κείμενο-ευχαριστήριο όπως το έγραψε ο Μίλτος Μουζάς:

«Τιάντα δύο χρόνια ξενιτιάς με σκληρή εργασία δεν ξεχνά το χωριό του Παπίγκου.

Φτωχός, μέσα στα οκτώ αδελφια παίρνει το δρόμο της ξενιτιάς μαζί με το μεγάλο αδελφό Μίχο μ' έναν πόθο: πως θα μπορέσει μια μέρα νάρθει πίσω και να φανεί χρήσιμος στον τόπο πραγματοποίησε δύο ταξίδια και ποτέ δεν έφυγε άκαρπος. Έστειλε τώρα τελευταία (το 1958) χρήματα και έγιναν σημαντικά έργα στο χωριό: η διαμόρφωση της περιοχής των Αγίων Αποστόλων στο Πηγάδι της Μεγάλης Συνοικίας και η πλακοστρώση του Αγίου Γεωργίου. Έστειλε επίσης να διανεμηθούν τρόφιμα σε φτωχούς χωριανούς μας χωρίς επιδεικτική κενοδοξία και κουφότητα.

Η διαμόρφωση της περιοχής Αγίων Αποστόλων σε ένα πολιτισμένο χώρο τον εξυμνεί στις συνελεύσεις όλων μας. Αλλά και η αριστοκρατική χρημάτων για την πλακοστρώση του Αγίου Γεωργίου μας συνεκίνησε βαθύτατα. Η καρποφόρα σπινθηροειδής του σε έργα πολιτισμού και το μεγάλο ενδιαφέρον του για το χωριό μας, μας κάνει περήφανους και βαθύς πόθος νοσταλγίας μας κατέχει ποτέ θα τον έχουμε κοντά μας. Το ξεχέλισμα του φηκικού του κόσμου για τη γωνιά αυτή που λέγεται Παπίγκο ποτέ δεν θα ξεχαστεί απ' τους Παπιγκιώτες και πάντα θα αναφέρονται το όνομά του τιμητικά και περήφανα».

Αυτά έγραψε σε μια επιστολή του για τον Μίλο σαν ενδειξη ευγνωμοσύνης και αγάπης για την προσφορά του ο Μ. Σκούρητς κάπου εκεί στα τέλη της δεκαετίας του '50.

Σήμερα δεν ζει κανένας τους. Τα έργα τους όμως —μικρά ή μεγάλα— δεν έχει σημασία —μένουν πάντα και σε κάποιες στιγμές έδω και —μικρές οι χωριανές— τους ευγνωμονούν.

Αθήνα, Σεπτέμβρης 94

Ελένη Σκούρητ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

(Από την εκδήλωση της 7-8-94)

Ο Σύλλογός μας με την εκδήλωση του αυτή-Μοναστήρια του Ζαγορίου. Φωτογραφική αναφορά- έχει διττούς στόχους:

Πρώτα σαν Ζαγορίσιοι, προβάλλει επιτακτικό το χρέος στο να προσεγγίσουμε, έστω και φωτογραφικά, τις κοινές πτυχές του τόπου μας. Να κάνουμε γνωστή και προσίτη στο ευρύ κοινό την παραδοσιακή-θρησκευτική μας παρακαταθήκη, μέρος της οποίας αποτελούν και τα Μοναστήρια μας. Αυτούς τους απαράμιλλους θρόνους της Ορθόδοξιας που με τις πανανθρώπινες εκλάμψεις τους, φωταγώγησαν το όραμα και το εύρος της φυλής μας σ' όλες τις δύσκολες καμπές της μακραίωνης και τόσο ένδοξης πορείας μας.

Δεύτερον, δε θα επαναπαυθούμε και δε θα σταθούμε μόνο στη φωτογραφική τους περιήγηση. Γιατί εμείς θεωρούμε το Ζαγόρι μέσα από το σεβασμό και τους σοβαρούς κανόνες των θεοφύλακτων παραδόσεών μας.

Κύριος λοιπόν στόχος μας με τη φωτογραφική αυτή παρουσία: Η ΑΜΕΣΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥΣ. Ο σεβασμός και η κατανόηση της παραδοσιακής-θρησκευτικής μας αρχιτεκτονικής. Το μήνυμα και οι υπέρτατοι συλλογισμοί της προσπάθειάς μας η κινητοποίηση των πάντων.

Σεβασμός λοιπόν και σωτηρία στους υπέρτατους αυτούς τόπους της Φωτεινής μας λατρείας. Τα Μοναστήρια για τα οποία γίνεται λόγος και κοσμούν το Ζαγόρι μας είναι τα εξής:

— **Ιερά Μονή «Γενέθλια της Θεοτόκου» Ασπραγγέλων (της Παναγίας).** Κατά τα εικαζόμενα, κτήτωρ της μονής υπήρξε ο μητροπολίτης Ιωαννίνων Ιωάσαφ γύρω στα 1580. Πάντως το 1600 υπήρχε. Τον Ιούλιο του 1943 η μονή επιφυλακή ολοσχερώς υπό των Γερμανών. Ξαναοικοδομήθηκε σταδιακά από τον αγιορείτη Εφραίμ Πουλιανό και από το 1973 έως σήμερα το μοναστήρι «ζει» λόγω της αμέριστης φροντίδας του συγχωριανού μας Φοίβου Τσολάκη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Ιωάννη του Προδρόμου (Ρογκοβό-Τσεπέλοβο).** Την Μονή, κατά τις παραδόσεις, έκτισεν η Πουλχερία αδελφή του Ρωμανού του Αργυρού, αυτοκράτορα του Βυζαντίου περί το 1028-1034. Μετά την καταστροφή από τη Σερβοκρατία ανοικοδομήθηκε το 1783 από τους αδελφούς Κοντοδήμου, από το Βράδετο, και τον ηγούμενο Νικόδημο. Η μονή προοριζόταν να γίνει Πανεπιστήμιο και έδρα πολιτικού και θρησκευτικού αρχηγού του Ζαγορίου. Σημερινή κατάσταση: Σχεδόν καλή, χάρη στη φροντίδα του κ. Απόστολου Κολιού.

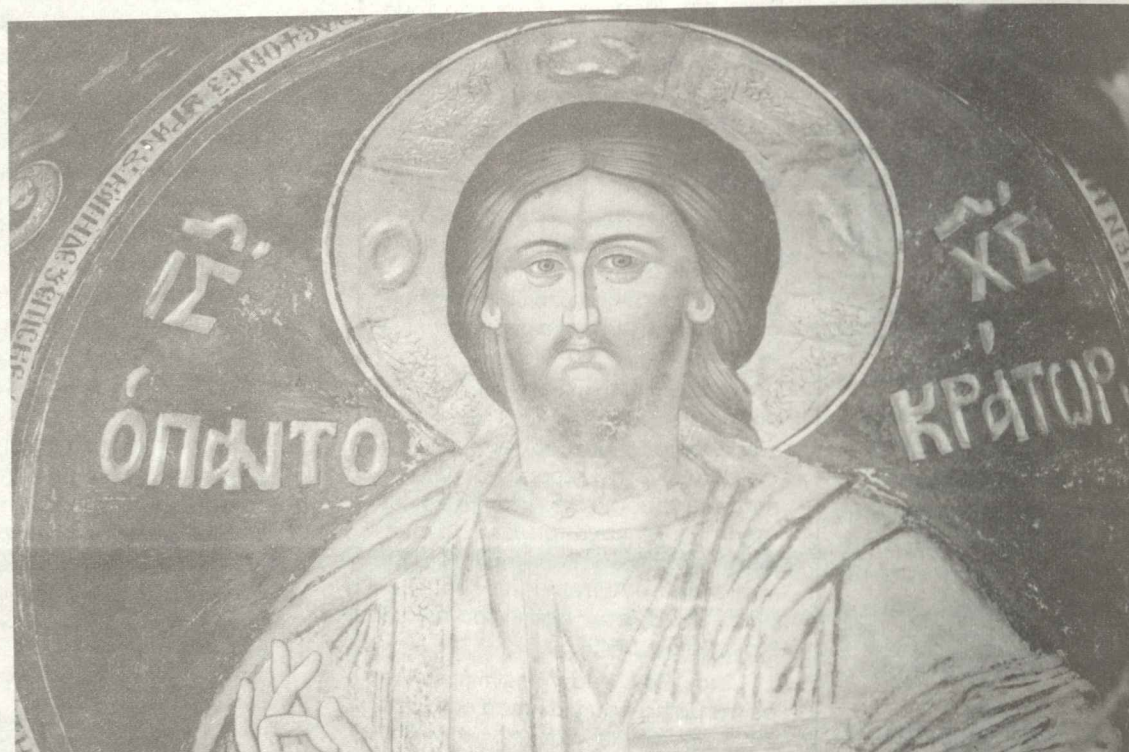
— **Ιερά Μονή Αγίων Αναργύρων (Κοινότητος Βιτσιού-Κλειδωνιάς).** Από την κτητορική επιγραφή μαθαίνουμε ότι χτίστηκε το 1658.

Σημερινή κατάσταση: Πλήν της εκκλησιαστικής, όλα τ' άλλα έχουν καταρρεύσει.

— **Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Άνω Πεδινών ή Σουδενών.** Ανιέρχθη λί-

γο πριν από το 1750. Η εκκλησία σώζεται ενώ οι υπόλοιποι οικοδομικοί χώροι, πλην της μάντρας, έχουν εξαφανισθεί. Εκτελούνται εργασίες συντηρήσεως στα εσωτερικά επιχρίσματα.

— **Ιερά Μονή «Στούπαινας» Κοινότητος Δικόρφου.** Ανιέρχθη με δαπάναις των πανοσιότατων Κυρίων Γρηγορίου Δανιήλ και Διονυσίου από το Κοινοβούλι, αρχιερατεύοντος του πανιερωτάτου Δεσπότη Κυρίου Λαυρεντίου το 1724.

Ανακαινίσθη και ιστορήθη το 1743. Ξαναχτίστηκε το 1963. Το 1941 το μοναστήρι επιφυλακή από τους Ιταλούς. Το 1963 με τη φροντίδα του Αλέκου Πάντου άρχισε να ξαναχτίζεται. Σημερινή του κατάσταση, ημικατεστραμμένη.

— **Ιερά Μονή Εναγγελίστριας Άνω Πεδινών ή Σουδενών.** Ήταν παλιό μοναστήρι. Όπως είναι σήμερα χτίστηκε το 1786.

— **Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου «Βισικό» Καλωτάς.** Κατά ανεξάρτητες πληροφορίες χτίστηκε το έτος 1114. Ανακαινίσθη υπό του πανοσιωτάτου Κων/νου ηγούμενου της μονής, το έτος 1787. Η σημερινή του κατάσταση είναι ικανοποιητική.

— **Ιερά Μονή η Παναγία η Σπηλαιώτισσα Κοινότητος Αρσιότας-Αρσιότης.** Για την ίδρυση της Μονής το έτος 1579 έχουμε μόνο έμμεση μαρτυρία από τον Ι. Λαμπρίδη. Σύμφωνα με την επιγραφή της νότιας θύρας «ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΗ ΥΠΟ ΤΩΝ ΟΣΙΟΤΑΤΩΝ ΕΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΚΑΙ ΣΟΦΡΟΝΙΟΥ...». Από την ίδρυση της το 1579 πέρασαν 86 χρόνια όσο να χτισθεί το καθολικό της μονής το σημερινό. Σήμερα από τα κελιά δε σώζεται σχεδόν τίποτε. Εκτελούνται εργασίες συντηρήσεως.

— **Ιερά Μονή Αγ. Παρασκευής**

Σκαμελίου. Η ιστορία του χάνεται στην εποχή του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Πιθανώς η ανέγερσή του να συμπίπτει με τη Μονή Φιλανθρωπινών Νήσου Ιωαννίνων. Σήμερα υπάρχει μόνο η εκκλησία και ο προαύλιος χώρος.

— **Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος Λαϊστής.** Η αρχική της σύσταση είναι πολύ παλιά. Το ότι συστήθηκε στα πριν από το 1800 χρόνια, το φανερώνει η ύπαρξη πολλών φορητών εικόνων με

— **Ιερά Μονή Αγ. Παρασκευής Μυδοενδρίου.** Ο ναός αυτός ανιέρχθη έξω από τον Κυριό Μιχαήλ Βοηδότα, Θεριανού. Σήμερα βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση και συντηρείται κατ' επιμέλειά από την Κοινότητα.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

— **Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου Φυλάκων.** Χτίστηκε το 1660 από τον μοναχό του χωριού Ευθύμιο. Κατεστράφη μερικώς από πυρκαϊά, το 1855 σήμερα είναι εγκαταλεμένη.

ΠΟΙΗΣΗ

Τ' ΑΛΑΒΑΣΤΡΙΝΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

«Αφού Κύριε,

προσκύνησες την ιδιότητα της Μάνας με τη δωρεά και τη γλυκύτητα της Παναγίας, δε θα μπορούσες άραγε, να της επιλυφάξεις και μια ανάλογη μοίρα; Γιατί Κύριε, να παραδέρνεται τόσο σκληρά, μεσ' την επώδυνη φθορά, στο νοσηρό της γήρας»;

Πλόκαμοι, μαυροφερμένα νέφη
παραγγαλίζουν σιωπηλά το ανάγεργο φεγγάρι.
Μάγισσες, ισκιωτικά, νυχτερίδες
και τραγόφτεροι διαβόλοι στήνουν έντρομο χορό
στο αχάτινο φεγγάρι.

Μαύρο Ατι να, με ουρά πλοκάμια φίδια
καίτη έρπουσα ομίχλη
και με ρήγους άγριου γύπα τριποδίζοντας μεσ' τ' αχνόφωτο προ-
βάλλει.
Απ' απόφωτο και φλόγα και κατράμια 'πο τα σκότη
αγγισμένο απ' τους ρόθωνες φρυάει.
Πάν στη ράχη του ποιός νάναι,
καταής κουκουλωμένος, μυθικός αλλοφεμένος
που τον άνεμο θερίζει και καλπάζει δίχως βιάση
στο νυχτιάτικο αγιάζει;

Πλάσμα νάναι υπαρκτό, του μυαλού μου κούφια πλάνη,
να διαβάτης στοιχειωμένος πελιδνός χωματισμένος
που τον Άδη έχει σπάσει τ' αδιατάρακτα δεσμά
και δραπέτης κολασμένος μεσ' τη νύχτα πιλαλάει
ήγως η ψυχή του νάβρει κάποια θεία αφρωσιά;
Θέμου πως ανατριχιάζω!

Πως ο φόβος παραλύει και μονιάζει την καρδιά μου!
Πως το αίμα ζεσταμένο στην ανάβρα του παγώνει!
Αξεδιάλυτα μαντεύω
και δε λέω ούτε μία να λαθεύω,
πως του αλόγου του τη φόρα ο δυσπρόσιτος διαβάτης,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Χάμους τις πατούσες του να 'γγίζει.
Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Χάμους τις πατούσες του να 'γγίζει.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

Πλάσμα λες του Υπερπέραν
από το άγιο ξόρκι τη μακάβρια έλευσή του δε 'μποδίζει,
απ' όσην έμφοβη ψυχή μου δίχως άλλο συγκρατάει.
Κι' ασιμπεύοντας με βήμα,
δίχως βήμα.

που ο ηχός θλιβερά όσο πάει στο βάθος φθίνει!
Υμνωδοί σκελεθρομένοι στ' αμαυρά τους φορεμένοι
λιτανεύουν σκυθρωποί στο Πανσέληνο φεγγάρι!
Θέμου, πως ανατριχιάζω!
Πως οι χτύποι της καρδιά μου
τα πλευρά σφυροκοπάνε!
Οι αρμοί του λογικού μου πάνε σίγουρα να σπάσουν.

Ασαφής,
γεμάτος πάχνη. Από στέρεα νύχτα καμωμένος
και με ράσο νεκρωμένου Ιεράρχη.
Μ' ένα πύρωμα στα μάτια του αφάνταστα φρικιάζει,
Άρχοντας βουβός του Άδη
που η νύχτα αυτή απ' τα ερεβώδη της τα σπλάχνα
απροσδόκητα ξερνάει, μπρός στην έντρομη ψυχή μου
ολοζώντανος προβάλλει!

Μάνα μου, τι κρύο κάνει!
Πως τ' αγιάζει που εκπνέει το κορμί του ξεπαγιάζει!
Κι' ως ψυχή κοντινά μου εκεί εστήθη,
δυσεϊδής του Υπερπέραν Ιεράρχης του Θανάτου,
το σπαθί του απογυμνώνει,
που αν και νύχτα απαστράπτει
και με δύναμη που φτάνει την ταλαίπωρη ψυχή μου
που, από γέννα της τρομάζει,
δίχως λύπη, μήτε οίκτο, μ' ένα σπάθισμα μονάχα,
καταγής στην κρύα πάχνη μονοκόμματα σωριάζει!

Μάγισσες ισκιωτικά, νυχτερίδες ψυχοβόρες
και τραγόφτεροι διαβόλοι
σβύνουν
με τα κρέπια τους φτερά τ' αλαβάστρινο φεγγάρι!

Φωκίων Ιωάννου Καψάλης

«ΑΥΡΕΣ»

Ίσως απλώσω στο κρεβάτι τις φινιούρες της αγάπης.
Ίσως απλώσω μπλούζες να στεγνώσουν στο φεγγάρι,
που χασιγόνασε ο Θεός,
Ίσως χαθώ στον εφιάλη, που φέρνει συνειδήσεις.
Μαθαίνω να προσεύχομαι απ' το άλφα, με προσειχές που διηγούνται σιωπηλές, για τα παιδιά που σβήνουν τ' όνομά τους στη Ρουάντα, και προσκαλώ στις ευαθείς της αύρας εραστές.
Να είμαι ερωτική, όσο από δέσμα κινήσου ο έρωτας κι' ο πόθος σκατίζουν στα πατώματα της γης.
Κι' έχει το κλάμα ανγής ο τόνος, απ' τις μανάδες που γενούσαν στα χωράφια τη ζωή.

Ηλιοβασίλεμα. Στάζει στα κύπελλα.
Η πόλη το αίμα της θα πιεί.
Το κόκκινο της αύρας πίνει.
Πάει να ξαπλώσει στο κρεβάτι ο εραστής.

Αρσινόη Τσακαλογιάννη

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΣΜΟΛΙΚΑ

Μια ομάδα εκδρομέων-ορειβατών πραγματοποίησε στο 2/ήμερο 10 και 11 Αυγούστου 1994 ανάβαση στο Σμόλικα. Στην ομάδα συμμετείχαν: Η Χρύσα Τσιομίδου (Γενική Γραμματέας του ΜΟΣ Βρυσοχωρίου), ο Αδαμάντιος Τσιομίδης, ο Αναστάσιος Αδ. Τσιομίδης, ο Ενάγγελος Κάππας (Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε. από την Αθήνα) με το γιο του Ιωάννη και την κόρη του Σοφία, ο Γερμανός καθηγητής του Πανεπιστημίου της Karlsruhe H.M. Schweizer με τη σύζυγό του Hildegard και το γιο του Christof (που ήρθαν στο Βρυσοχώρι αποκλειστικά για την ανάβαση) και ο Στάθης Κων/νίδης μαθητής Λυκείου από την Κοζάνη.

Η αναχώρηση έγινε από το Βρυσοχώρι των Τετάρτη 10 Αυγούστου στις 8 το πρωί. Ο Κώστας Ευαγγ. Σιαμπίτης μετέφερε την ομάδα με το αγροτικό του αυτοκίνητο στη Σαμαρίνα. Η διαδρομή Βρυσοχώρι-Παλαίοσέλι-Πάδες-Άρματα-Σαμαρίνα μήκους 50 χιλιομέτρων ήταν για όλους μια ευχάριστη έκπληξη, μια μοναδική και ανεπανάληπτη εμπειρία, μια συνεχής εναλλαγή εντυπώσεων στο μοναδικό και «απειρόν κάλλος» αλπικό τοπίο της περιοχής.

Στις 11 η ώρα φθάσαμε στη Σαμαρίνα. Η Σαμαρίνα, Μητρόπολη της βλαχόφωνης Πίνδου, είναι χτισμένη στους πρόποδες του Σμόλικα σε υψόμετρο 1.550 μέτρων. Η θέση του χωριού με τον ευρύτατο ορίζοντα, το ξερό κλίμα και τα κρύα νερά κάνουν τη Σαμαρίνα πόλο έλξης για ντόπιους και ξένους επισκέπτες.

Μετά την ξενάγηση στις εκκλησίες, στο σχολείο και στους γραφικούς δρόμους του χωριού, γεμιάσαμε σε μια

γραφική ταβέρνα στη μεγάλη πλατεία. Απολαύσαμε τους νόστιμους και γευστικούς μεζέδες της Σαμαρίνας και

ένα πυκνό δάσος από ρόμπιτολα. Οι βρύσες που συναντούσαμε κατά διαστήματα έσβηναν τη δίψα μας και εξα-

Η ομάδα στην κορυφή του Σμόλικα (11.8.1994). Όρθιοι από αριστερά: Αδαμάντιος Τσιομίδης, Στ. Κων/νίδης, Ενάγγελος Κάππας, Η. Schweizer, Η. Μ. Schweizer και Αναστ. Τσιομίδης. Καθήμενοι από αριστερά: Ιωάννης Κάππας, Σοφία Κάππα, Chr. Schweizer και Χρύσα Τσιομίδου.

μείναμε εντυπωσιασμένοι από την ευγένεια, την περιποίηση, την καθαριότητα και τις σχετικά φτηνές τιμές.

Η ανάβαση-πορεία άρχισε στις 4η ώρα το απόγευμα από την πλατεία της Σαμαρίνας. Ακολούθησε το μονοπάτι που έχει σημειωθεί από το ΕΟΣ Βερούας. Πορεία αναφορική μέσα σ'

ναν τη διαδρομή απολαυστική και ευχάριστη. Έπειτα από 4 ώρες ανάβαση κατασκοπώσαμε σε μια πλευρά του Σμόλικα που έβλεπε προς την περιοχή των Γρεβενών. Η διανυγμένη και ο ύπνος γύρω από τη μεγάλη φωτιά ήταν μια άλλη ευχάριστη νότα και μια ωραία εμπειρία που ασφαλώς θα

θυμόμαστε πάντα.

Εγχετήριο στις 6 το πρωί, η ανάρτηση στις 7 και έπειτα από μια τυχική και ευχάριστη πορεία στην βορειοδυτική πλευρά, παύσαμε στις 11 η ώρα της 11ης Αυγούστου.

Γράφει ο Δρ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΤΣΙΟΜΙΔΗΣ

κορυφή του Σμόλικα. Η θέα που τις κατεβήκαμε μοναδική και ανεπανάληπτη. Δε χουτσάναμε να απολαύσουμε τη μεγαλοπρέπεια της φύσης, ένα διευρυμένο ορίζοντα και την κοίτη του Βρυσοχωρίου σε μια αλπική οπτική εικόνα, σ' ένα ενιαίο σκίο που προσδίδει στο χώρο ομορφιά και μεγαλοπρέπεια. Η Μαρία που παντρεύτηκε με τον Παύλο, πλανιόταν διαδοχικά στις πλαγιές και γραμμές κορυφών της Γκαμήλας, της Νεμέριδας, Γράμμου, του Βίτσι, του Βοϊνίου, των Τζουμέρκων και του Τσεβελίου, σε μια ενάτηνη που νοποιοίσε όλες τις αισθήσεις, πλημυρίζε τις καρδιές μας με ενσύνη και αγαλλίαση.

Το πάτημα της κορυφής, 2.637 μέτρα, η κορυφαία στιγμή της διαδρομής είναι μια ξεχωριστή, ναδική στιγμή που βιώνεται και φράζεται με φόρτιση συναισθημάτων, συγκινησιακές δονήσεις, δέος που νά η απεραντοσύνη και η μεγαλοπρέπεια της φύσης, ψυχική εντύπωση προς τα ουράνια και το αγνό, αίσθηση και έκφραση αυθόρμητης και ικανοποίησης, ψυχική, τυχική η και συναισθηματική αγαλλίαση.

Μείναμε στην κορυφή περισσότερο από μια ώρα. Στιγμές μοναδικές και ανεπανάληπτες που δεν περνούν, αλλά μόνο βιώνονται, όπως αυτοί οι κορυφιστές που έχουν το κορυφισμό τη θέληση και την τόλμη να πραγματοποιήσουν υπέρτατη ανάβαση στο Σμόλικα. Η τυχική καθιερωμένη αναμνηστική φωτογραφία άρχισε η κατάβαση από τη δυτική πλευρά και έπειτα από μια διαδρομή φθάσαμε στη Δρακόλιμνη. Η Δρακόλιμνη του Σμόλικα, μικρή γραφική λίμνη σε υψόμετρο 2.000 μέτρων είναι σταθμός της φύσης που τη συνδέει με την απέναντι Δρακόλιμνη της Γκαμήλας. Η λίμνη αυτή έχει το προνόμιο να προσθέτει στο χώρο δέος και μεγαλοπρέπεια.

Έπειτα από 4 ώρες πορεία καταβήκαμε τις απογευματινές ώρες στο Παλαίοσέλι. Εκεί μας περιμένει ο Κώστας Σιαμπίτης με το αγροτικό αυτοκίνητο και μας μετέφερε στο Βρυσοχώρι. Η υπέρτατη ορειβατική βόλτα-διαδρομή στο Σμόλικα έχει τελειώσει.

Οι ευχάριστες στιγμές πέσαν γρήγορα. Οι ωραίες όμως εντυπώσεις και αναμνήσεις αυτής της υπέροχης διαδρομής θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στη μνήμη μας, όπως τα επιγραμμάτια την ώρα του αποπνεύματος, ο φίλος Γερμανός καθηγητής H.M. Schweizer

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

Θάνατοι
Πέθανε στις 10 Νοεμβρίου στην Καλονιά όπου και κηδεύτηκε η καταγωγή από τον Ανθρακίτη Αγγελική Τσιουμάνη, σε ηλικία 76 ετών.

Θεομιά συλλυπητήρια στους δικούς της.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΑΣΠΡΑΓΕΛΟΙ

Γάμοι

—Ο συγχωριανός μας Δημήτριος Τζώβας ενώθη, στην Κορή, με τα παιδιά του γάμου με την Μαριάννα Σπανιά. Τους ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

—Στο χωριανό μας Αχιλλίο Τσιουμπίδη που νυμφεύθηκε την Λαμπρινή Ζιάκα, ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

—Στη συγχωριανή μας Ναυικά Μαρία που παντρεύτηκε με τον Παύλο Τσέλα στον Λοφίσκο Γραμμοχωρίου, ευχόμαστε βίον ανθοπαράδεισου.

—Στο συγχωριανό μας Γρηγόριο Βασιλάκη που ένωσε τη ζωή με την Ασημένια, ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγ-γελών

Αρραβώνες

—Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών, συγχάρισε το χωριανό Άκη Βασιλάκη για τους αρραβώνες που με την εκλεκτή της καρδιάς του Ελένη και τους εύχεται καλά στέφρα.

—Συγχάρισε επίσης το Δημήτριο Παπαποστόλου για τους αρραβώνες που με την Κωνσταντίνα Ρίζου και τους εύχεται καλά στέφρα.

Γεννήσεις

—Ο Ξενοφών Γκωζίνας και η Ελένη Τζήμα απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών εύχεται να τους όσους έχουν το κορυφισμό τη θέληση και την τόλμη να πραγματοποιήσουν υπέρτατη ανάβαση στο Σμόλικα.

—Ο Σταύρος Τρίγγης και η σύζυγός του Αφροδίτη απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών εύχεται να τους όσους έχουν το κορυφισμό τη θέληση και την τόλμη να πραγματοποιήσουν υπέρτατη ανάβαση στο Σμόλικα.

Βαπτίσεις

—Στον Ιερό Ναό «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» Ασπραγγελών, βαπτίστηκε η κόρη του ο Γιάννης Ράπτης και απέναντι Δρακόλιμνη της Γκαμήλας, η κόρη του ο Γεώργιος Ράπτης.

—Στην Αθήνα βάπτισε την κόρη της χωριανή μας Αρτεμίσια Κοιτάδα και της έδωσε το όνομα Κωνσταντία. Ευχόμαστε να της ζήσει.

—Ο Γεώργιος Τζώβας και η Αγνή αυτοκίνητο και μας μετέφερε στο Βρυσοχώρι. Η υπέρτατη ορειβατική βόλτα-διαδρομή στο Σμόλικα έχει τελειώσει.

Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών

Θάνατοι

—Για το θάνατο του χωριανού μας Περικλή Ζερίνα, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών στέλει θερμά συλλυπητήρια στη γυναίκα του Χριστούλα και στους συγγενείς του.

—Σε ηλικία 80 ετών πέθανε η χω-

ριανή μας Γαλάτεια Δίπλα. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών στέλει τα θερμά του συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

Συγχωρητήρια

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών συγχάρισε τον Γαβριήλ Παπαναστασίου, που εξελέγη στο αξίωμα του Προέδρου για τέταρτη συνεχόμενη φορά.

Εκτιμούμε την ακεραιότητα του χαρακτήρα του και ευχόμαστε να συνεχίσει το ίδιο καλά το αξιολογώμενο του, με τη βοήθεια βεβαίως του νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Ευχαριστήρια

Από την στήλη αυτή θέλω να ευχαριστήσω όλους τους χωριανούς φίλους και συγγενείς που με τίμησαν με την ψήφο τους στις τελευταίες εκλογές, που εκλέχτηκα και πάλι στο Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

Συγχωρητήρια

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγελών συγχάρισε:

Την Ελισσάβετ Κρανά για τη φετινή της επιτυχία στις Πανελλήνιες εξετάσεις και συγχαυρίστηκε στη Νομική Κομοτηνή.

Την Μαρία Κοιτάδα για την επιτυχία της στις Πανελλαδικές, στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Τον Ιωάννη Κρανά για την επιτυχία του σταδιοδρομίας ως αξιωματικός του στρατού

ΒΙΤΣΑ

Συγχωρητήρια

Την συγχωριανή μου ευγενία Ζωΐδου τον Ιωάννου, που πέτυχε στα Τ.Ε.Ι. Λάρισα συγχάρισε εργασία και καλή πρόοδο.

Φίλιππος Βαταβάλης

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχωρητήρια

Τον αγαπητό μας ξάδερφο Κώστα Σουρανάκη, πτυχιούχο της Αγγλικής Φιλολογίας, που αρραβωνιάστηκε με την εκλεκτή της καρδιάς του Σούζη, συγχάρισε θερμά και του ευχόμαστε καλά στέφρα.

Οικογένεια Αποστόλου Ντιναλέξη

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Ευχαριστήρια

Ευχαριστούμε όλους όσους μας συμπαροσάστηκαν στο βαρύτατο πένθος μας για το χαμό του αγαπημένου μας Κωσταντή Σπ. Ζαμπάλα, αστυνομικού, που δολοφονικά χέρι του αφήρεσαν τη ζωή.

Οικογένεια Κων/νίας Ζαμπάλα

Μαριάνθη Ζαμπάλα

Οικογένεια Αντωνίου Ζαμπάλα

Κων/νος Ζαμπάλας

Ελευθερία Ζαμπάλα

Θρήνος στον Κώστα μας

Καμάρι μου, καμάρι μου και τρεις φορές καμάρι μου ο χάροντας σε φθόνησε

θέλησε να σε πάρει

Σε ποιό βουνό αγόρι μου
ν' ανέβω να φωνάξω
οι πέτρες να ραγίσουν
τ' αγρίμια να λουφάζουν

Οι βρύσες να στερέψουν
τ' άνθη να μαραθύνουν
και τα πουλιά αγόρι μου
μαζί μου να θηνούν

Να μαραθύνουν τα κλαδιά
να πέσουν τα φύλλα
το χώμα ν' ανασπασθεί
να βγεις από το μνήμα

Οι άνθρωποι σε πίκραναν
σε πότισαν φαρμάκι
και συ ρωτούσες μάτια μου
«ακριβίνα η αγάπη»

Κανέναν δεν εμίσησες
ποτέ κακό δεν είπες
παρόλο που σε πότισαν
πίκρες και πάλι πίκρες

Θα πάω να βρω τον χάροντα
και να τον ερωτήσω
τι θέλει για αντάλλαγμα
για να σε πάρω πίσω.

Ο παππούς Κώστας
Η θεία Ελευθερία

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Καπεσόβου μετά την αναγγελία της άδικης δολοφονίας του άτυχου συγχωριανού μας και εξάιρετο αστυνομικού Κώστα Ζαμπάλα, καθώς και του αντεπαισργελά Σ.Σπύρου, συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση την 7-11-1994 με μοναδικό θέμα ημερησίας διάταξης το ανωτέρω θέμα της δολοφονίας και με την υπ' αριθ. 23/17-11-94 απόφασή του

αποφασίζει:

- 1) Να κατατεθεί στεφάνι στη σορό του αείμνηστου Κ. Ζαμπάλα
- 2) Να παραπεστεί το Κ.Σ. στην κηδεία του
- 3) Να εκφραστούν τα θερμότερα συλλυπητήρια στις οικογένειες και οικείους των ανωτέρω δολοφονηθέντων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας
ΟΔΥΣΣΕΑΣ Ν. ΤΟΛΟΓΑΟΥ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

Πέθανε ξαφνικά στις 12 Δεκεμβρίου το πρωί και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό ο Άκης Χο. Γκωζίνος σε ηλικία 69 ετών. Στους οικείους του τα πιο θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Κάτω Πεδινών συνήλθε σήμερα ημέρα Πέμπτη 10η Νοεμβρίου 1994 και ώρα 18.00 μ.μ. σε έκτακτη συνεδρίαση ύστερα από τον αφιχνίδο πρόωγο και άδικο θάνατο του Τζιόβα Παπαγιάννη του Θεοφάνη, ο οποίος διατέλεσε για

δυο συνεχείς τετραετίες Πρόεδρος Κοιν/τας ήτοι: από 1-1-1987 μέχρι σήμερα και ο οποίος επανεξελέγη για την τρίτη τετραετία (στις περασμένες εκλογές) με μοναδικό συνδυασμό ως Πρόεδρος Κοινότητας.

Ο εκλιπών άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό, τόσο ανάμεσά μας και σ' όλο το χωριό, όσον και σ' όλη την περιφέρεια του Ζαγορίου. Πρόσφερε πάρα πολλά για το χωριό μας. Θα μας λείπει η αγάπη του, η ευγένειά του, η συνεργασία του και προπάντος ο άνθρωπος που συμφίλωνε τους πάντες...

Το Κοινοτικό Συμβούλιο ομόφωνα αποφασίζει:

- 1) Να εκφράσει τα θερμά του συλλυπητήρια στην οικογένεια του εκλιπόντος
- 2) Να καταθέσει στεφάνι για λογαριασμό της Κοινότητας στην σορό του μεταστάντος
- 3) Να παραστεί σύσσωμο το Κοινοτικό Συμβούλιο με τον Γραμματέα Κοινότητας, στην τελετή ταφής του μεταστάντος
- 4) Να αναρτηθεί μεσίστεια η σημασία στο Κοινοτικό Κατάστημα κατά την ημέρα του ενταφιασμού του
- 5) Να δημοσιευθεί το παρόν ψήφισμα σε δυο τοπικές εφημερίδες του Νομού και
- 6) Η κηδεία να γίνει με δαπάνη της Κοινότητας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο Γραμματέας
ΤΣΟΛΟΥΓΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

Τα μέλη:
1) Γκράτζιος Θεοφάνης
2) Στάθης Νικόλαος
3) Κυρίτσης Μιχαήλ
4) Νταχός Μιχαήλ
5) Νταχός Ηλίας

Ο Αντιπρόεδρος Κοινότητας
ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Σ.Θ.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

8.000

Βατζιά-Ανθοπούλου Σοφία

5.000

Γιαννακός Αλέκος

Ευαγγέλου Γρηγόριος

Σάργος Γεώργιος

Σάργος Δημήτριος

Τζοβαϊτζ Κυριακή

4.000

Καρπούζη Χαρά

3.000

Γιαννακός Ευριπίδης

DANDALIS PIPITSA

Κοντοδήμου-Τζαμπούρα Νίκη

Λίλη Δωροθέα

Λούπα-Σιάκα Γαλάτεια

Παπαγεωργίου Σωτηρία

Τσέτση Μαριάνθη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

5.000

Κασταμονίτη Αλεξάνδρα (2)

Μπονόβας Χάρης (2)

Πατεράκης Εμμανουήλ (2)

Στάθρας Κ. Νικόλαος (2)

4.500

Εξαρχόπουλος Χρήστος

2.500

Δάνου Ανδρομάχη

Ματσόπουλος Κων/νος

Σακελλαρίδη Ευφημία

2.000

Γιαννάκης Ιωάννης

Ζήσης Ιωάννης

Μαντζιάρης Εμμανουήλ

ΣΗΜ: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί

δηλώνουν τα έτη πληρωμής

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Για την εκπλήρωση των σκωπών του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

— Η κ. Αναστασία Πρωτόπαππα, στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου, δρχ. 5.000

Η Συν. Επιτροπή ευχαριστεί θερμά

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο φύλλο από αβλεψία του τυπογραφείου δεν δημοσιεύτηκε ολόκληρο το μήνυμα του συμπατριώτη μας από το Βόλο Μιχαήλ Καρατζά. Γι' αυτό το λόγο επαναδημοσιεύεται στο ορθό: Προς Δ.Σ. ΙΛΕΖ

Αδυνατώντας λόγω αποστάσεως να παρευρεθώ στα αποκαλυπτήρια του αγάλματος της Ζαγορίσιας Γυναίκας του '40, σας συγχαίρω εγκάρδια για το έργο που επιτελέσατε με Ζαγορίσια συνέπεια και φροντίδα.

Μιχαήλ ΚαρατζάΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Προσφορές

Η κ. Σαπφώ Αναστασιάδη πρόσφερε, για μνημόσυνο των γονέων της και των αδελφών της, το ποσό των 30.000 δραχ. για την αντικατάσταση των στασιδίων του κεντρικού ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Την ευχαριστούμε πολύ και ελπίζουμε την προσφορά της να την μιμηθούν και άλλοι, ώστε να μπορέσουμε να ολοκληρώσουμε το έργο αυτό.

Η Εκ. Επιτροπή Κουκουλίου

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Προσφορές

Στη μνήμη της θείας και γιαγιάς Πούλιας Σχοκίδου πρόσφεραν στην Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Μονοδενδρίου 8.000 δραχμές η Δάφνη, Κωνσταντίνα και Αντώνης Σχοκίδη.

ΛΑΪΣΤΑ

Ευχαριστήριο

Εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στον αρχιερατικό επίτροπο Δημήτριο Βακάρο της Ι.Μ. Θεσσαλονίκης, την κ. Μαρία Ν. Ζαχάρη, τον κ. Μ. Παπαγγύρη, την κ. Μαρία Χατζηλία-Καπετανάκη, την δεσποινίδα Ελένη Γούδα και την δεσποινίδα Αικατερίνη Μπούνα, που συνέβαλαν στην αμοιόγραφη των εκκλησιών Αγίου Ευσταθίου και αγίου Χαράλαμπος Λαϊστας. Η αμοιόγραφη συνεχίζεται από τον κ. Λάμπρο Χριπάτσον, τον οποίο ευχαριστούμε.

Με πατριωτική αγάπη
Ιωάννης Δημ. Τζίμας
Λάρισα

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Ευχαριστήριο

Η εκκλησιαστική επιτροπή του ιερού ναού «Γέννηση της Θεοτόκου» της κοινότητας Αγίου Μηνά Ζαγορίου ευχαριστεί θερμά τους

1. Γεώργιο Δημοσθ. Σουρλούκα πρόεδρο της κοινότητας που πρόσφερε το ποσό των 200.000 δραχμών για την αποπεράτωση των εργασιών συντήρησης του ιερού ναού και
2. Τον Άγγελο Χρονόπουλο και τη σύζυγό του Άρτεμη, που για τον ίδιο σκοπό προσέφεραν το ποσό των 100.000 δραχμών.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Προσφορές εις μνήμην

Οι παρακάτω φίλοι και χωριανοί πρόσφεραν στον πολιτιστικό σύλλογο Καπεσόβου τα αντίστοιχα ποσά εις μνήμην του αδικοχαμένου Κωστάκη Ζαμπαλά: Οικογένειες Έλλης-Γεωργίου-Θουκιδίδη-Κων/νου Παπαγεωργίου 20.000, Βούτσου Γεωργία και οι κόρες της 15.000, Οικογένειες Π. Φίτσιου και Ελ. Τσολάκη 5.000, Οικογένειες Ανδρέα και Οδυσσέα Τόλογλου 10.000, Οικογ. Δαλκαβούκη Βασ. 5.000, Οικογ. Γ. Αναγνωστόπουλου 10.000, Οικογ. Άση Κυριακή 5.000, Οικογ. Πλ. Ράπτη 5.000, Οικογ. Κύρκου 5.000, Οικογ. Κοντοδήμου 5.000, Οικογ. Κ. Φιλίδη 5.000, Οικογ. Δημητριάδη Νικήτα 2.000
Το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαριστεί και εκφράζει τα θερμότερα συλλυπητήριά του στην οικογένεια και τους οικείους του Κωστάκη μας.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Ευχαριστήριο

Για τις ανάγκες των εκκλησιών του Ελαφοτόπου κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ελαφοτόπου τα παρακάτω ποσά:

Η κ. Λιάνα Γκράτζιον, στη μνήμη του συζύγου της Αγαμέμνονα Γκράτζιον, δρχ. 50.000

Η κ. Χαρίκλεια Σακελλαρίου και τα παιδιά της, στη μνήμη της Όλγας Σακελλαρίου, δρχ. 10.000

Η κ. Αγγελα Ελευθεριώτη, στη μνήμη του συζύγου της Παύλου Ελευθεριώτη δρχ. 20.000

Η κ. Λευκοθέα Λίλη δρχ. 10.000

Ο κ. Δημήτριος Νικολαΐδης δρχ. 10.000

Η κ. Φαναρέτη Χρόνη, δρχ. 5.000

Η κ. Πηνελόπη Σολωμού, δρχ. 5.000

Η κ. Ευφροσύνη Βράντζαλη δρχ. 5.000

Η κ. Αλκιμήνη Σοφianoπούλου, δρχ. 5.000

Η κ. Εριέττα Λιόγκα-Σουρανάκη, δρχ. 5.000

Η Εκκλησ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Ευχαριστήριο

Στη μνήμη του αδικοσκοτωμένου Κωστάκη Στ. Ζαμπαλά, αστυνομικού, κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου, αντί στεφάνου, από Καπεσοβίτες και φίλους του Κωστάκη, τα παρακάτω ποσά, για τις ανάγκες των εκκλησιών του χωριού:

Παπαγεωργίου Ηλίας	10.000 δρχ.
Ράπτης Γρηγόριος	10.000 »
Ράπτης Κλέαρχος	10.000 »
Βαζζώκα Άννα	10.000 »
Κοντοδήμου Αμαλία	10.000 »
Ράπτης Γιάννης	10.000 »
Δαλκαβούκης Γεώργιος	10.000 »
Δούκας Ελευθέριος	5.000 »
Δαλκαβούκης Δημήτριος	5.000 »
Βλάχος Γεώργιος	5.000 »
Βασιλά Ελ., Στεργίου Ιουλ.	5.000 »
Γκρουζίδης Ανδρέας	5.000 »
Κοντοδήμος Χαρίλαος	5.000 »
Τόλογλου Φιλομήλα	5.000 »
Τσολάκος Δημήτριος	2.000 »
Δαλκαβούκη Φιλομήλα	1.000 »

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εκφράζει τις ευχαριστίες της σ' όλους τους παραπάνω για την συνεισφορά τους και προσεύχεται για την ανάπαυση της ψυχής του αγαπητού Κωστάκη Στ. Ζαμπαλά.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Δωρεές εις μνήμην

Στη μνήμη του αείμνηστου Παναγιώτη Τζιόβα αντί στεφάνου προσέφεραν υπέρ του ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου Κ. Πεδινών τα παρακάτω ποσά

- 1) Τα ανήψια του Γιάννη-Λιάνα-Κώστας δρχ. 10.000
- 2) Οικ. Σπύρου Καπελλίδη » 5.000
- 3) Οικογ. Κώστα Γ. Σουσιόπουλου » 5.000
- 4) Οικ. Βλάση Τσόδολου » 10.000
- 5) Οικ. Βασίλη Ζαχάρη » 5.000
- 6) Οικ. Σταύρου Γιαννόπουλου » 5.000
- 7) Οικ. Αναστ. Ηλιάδη » 5.000
- 8) Οικ. Παν. Αιμιαντή » 5.000
- 9) Οικ. Άννας και Κούλας Τζιόβα » 10.000

- 10) Το Δ.Σ. Αγροτικού Συλλόγου Κ. Πεδινών » 20.000
- 11) Η Ιστορική και Αγοραφική Εταιρεία Ζαγορίου » 10.000
- 12) Ο πολιτιστικός Σύλλογος Ζαγοριτών » 10.000

- 13) Η Κατίνα Μ. Τζιόβα και τα παιδιά της Δημήτριος και Βασίλης » 10.000

Υπέρ του Μ.Ε. Συλλόγου Κ. Πεδινών αντί στεφάνου:

- 1) Η γυναίκα του και τα παιδιά του δρχ. 20.000
- 2) Οι οικογένειες Στ. Παπαδημητρίου, Νίκου Τζόβα, Όλγας Λιόγκα, Εμμανουήλ Σουρανάκη, Ευλαλίας Λιόγκα, Κων/νου Παναγή, Κων/νου Σακκά

Οικ. Γεωργίου Καπελλίδη » 5.000

Οικ. Τάσιου Σουσιόπουλου » 5.000

» Κώστας Σουσιόπουλος και Λούλα Πάντου » 2.000

» Κώστα Φωτέτσου » 5.000

Ο κ. Κώστα Καπελλίδης » 5.000

Ο Αγ. Σύλλογος Κ. Πεδινών » 20.000

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

*

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

Σίνα 4 454 45 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 79286 - 74.000

ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔ.

† ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

† ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα

Τηλ. 30170

*

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣ.

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

ΘΑΝΑΣΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 45

και Μηροπολείο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 2.500

*

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41

(Στοά Καμπέρη)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44